

# Kooste kommenteista ja lausunnoista palveluiden verkoston kehittämiseen

IKI2035 ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma

Vammaisten asumispalvelujen selvitys

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kehittämisen selvitys



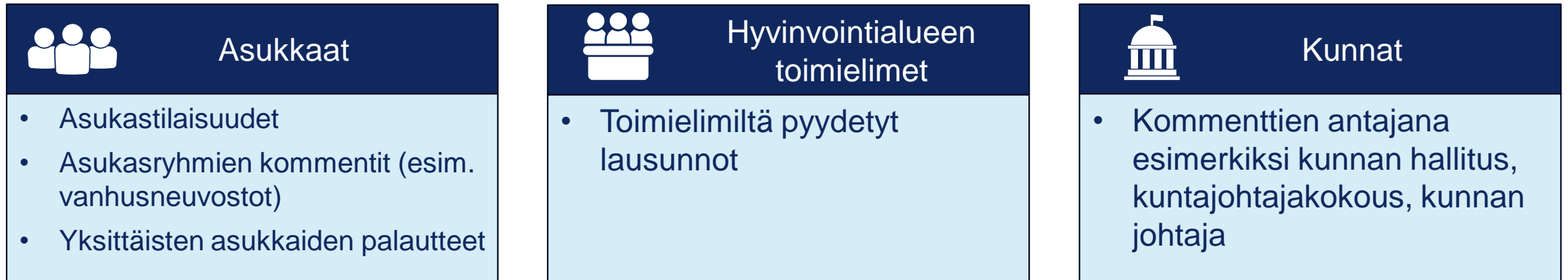
# Johdanto

- Palveluiden verkoston kehittämiseen on saatu muutamia kannanottoja.
- Yleisen asiakaspalautejärjestelmän kautta tulleet palauutteet on huomioitu 1.11.2023 saakka. Mahdolliset myöhemmin aihealueeseen tulevat palauutteet käsitellään asiakaspalauteiden käsittelyn prosessin mukaisesti.
- 1.11.2023 mennessä annetuista kaikista kommenteista, lausunnoista ja palauutteista on tehty kooste päätösesityksen liitteeksi.
- Virkavalmisteluna saatujen kommenttien ja lausuntojen pohjalta on tehty johtopäätöksiä jatkovalmistelua varten ja ne ovat päätösehdotuksen liitteenä.

# Kommentteja sekä lausuntoja on koottu asukkailta, toimielimiltä sekä kunnilta

- *Tausta:* Selvitykset Vammaisten asumisen, mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisen sekä IKI 2035 kehitysohjelmasta (palveluiden verkko kuuluu ohjelman toimeenpanosuunnitelmaan) on ollut kommentoitavana eri toimielimissä 20.9. alkaen (tarkempi aikataulu jäljempänä). Lisäksi kommentteja on saatu kunnilta, eri järjestöiltä, asukasryhmiltä, asukastilaisuuksista ja yksittäisiltä asukkailta.

## Kommentit ja lausunnot on ryhmitelty lausujan mukaan seuraavasti:



Jokaisessa ryhmässä kommentit ja lausunnot on jaoteltu vielä teemoittain ja alla oleviin kategorioihin. Kaikki kategoriat tullaan kuitenkin huomioimaan ennen lopullisia päätöksiä.

- Huomioitu valmistelussa (sisältyy alkuperäiseen ehdotukseen)
- **Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (korvaavan palvelun valmistaminen tai muutoksen yksityiskohtainen selvittely)**
- Huomioidaan valmisteluprosessissa (esimerkiksi muiden palvelukokonaisuuksien valmistelu)

# Saapuneet lausunnot ja kommentit 2.11.2023 mennessä (1/4)

## Asukaspalautteet:

- Yksittäisiä asukaspalautteita saapunut 7 kpl.
- 26.9. Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E –klubi
- 29.9. Mänttä-Vilppulan vanhusneuvosto (lyhenne M-V)
- 29.9. Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö (lyhenne IHTH)
- 19.9. Asukastilaisuus, Kauppi (IKI)
- 27.9. Asukastilaisuus, Koukkuniemi ( IKI, VAPA)
- 2.10. Asukastilaisuus, teams (MIEPÄ)
- 3.10. Asukastilaisuus, Nokia (IKI, VAPA)
- 3.10. Tampereen yliopisto

## Kunnilta saapuneet lausunnot:

- 27.9. Kuntajohtajien kokous
- 30.10. Tampereen kaupunki

# Saapuneet lausunnot ja kommentit 4.10.2023 mennessä ( 2/4)

## Toimielimiltä pyydetyt lausunnot:

- 27.9. Monipalveluvaliokunta: Pirkanmaan psykiatrian sekä mielenterveys – ja päihdepalvelujen selvitys (lyhenne MPV)
- 28.9. Henkilöstöjaosto (lyhenne HJ)
- 28.9. Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos (lyhenne HKV)
- 28.9. Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta: Vammaisten asumispalvelujen selvitys (lyhenne HKV)
- 28.9. Hyvinvointi- ja kokonaisturvallisuusvaliokunta: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys (lyhenne HKV)
- 28.9. Vanhusneuvosto: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos (lyhenne VN)
- 28.9. Vanhusneuvosto: Vammaisten asumispalvelujen selvitys (lyhenne VN)
- 28.9. Vanhusneuvosto: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys (lyhenne VN)
- 28.9. Vammaisneuvosto: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos (lyhenne VamN)
- 28.9. Vammaisneuvosto: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys (lyhenne VamN)
- 2.10. Vammaisneuvosto: Vammaisten asumispalvelujen selvitys (lyhenne VamN)
- 28.9. YT-Ryhmä / Tehy: IKI 2035, vammaisten asuminen, miepä asumispalvelut,(lyhenne TEHY)
- 28.9. YT-Ryhmä / SuPer: IKI 2035, vammaisten asuminen, miepä asumispalvelut (lyhenne SUPER)

# Saapuneet lausunnot ja kommentit 4.10.2023 mennessä (3/4)

## Toimielimiltä pyydetty lausunnot:

- 28.9. YT-Ryhmä / JUKO: Miepä asuminen, (lyhenne JUKO)
- 29.9. Monipalveluvaliokunta: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämissuunnitelma (lyhenne MPV)
- 29.9. Monipalveluvaliokunta: Vammaisten asumispalvelujen selvitys (lyhenne MPV)
- 29.9. Monipalveluvaliokunta: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys (lyhenne MPV)
- 29.9. Vähän palveluita käyttävien valiokunta: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys (lyhenne VPV)
- 29.9. Vähän palveluita käyttävien valiokunta: Vammaisten asumispalvelujen selvitys (lyhenne VPV)
- 29.9. Vähän palveluita käyttävien valiokunta: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämissuunnitelma (lyhenne VPV)
- 2.10. Nuorisovaltuusto: Vammaisten asumispalvelujen selvitys (lyhenne NV)
- 2.10. Nuorisovaltuusto: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys (lyhenne NV)
- 3.10. Tulevaisuus- ja strategiavalioikunta: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämissuunnitelma (lyhenne TSV)
- 3.10. Tulevaisuus- ja strategiavalioikunta: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys kehittämissuunnitelma (lyhenne TSV)
- 3.10. Tulevaisuus- ja strategiavalioikunta: Vammaisten asumispalvelujen selvitys kehittämissuunnitelma (lyhenne TSV)

# Saapuneet lausunnot ja kommentit 4.10.2023 mennessä (4/4)

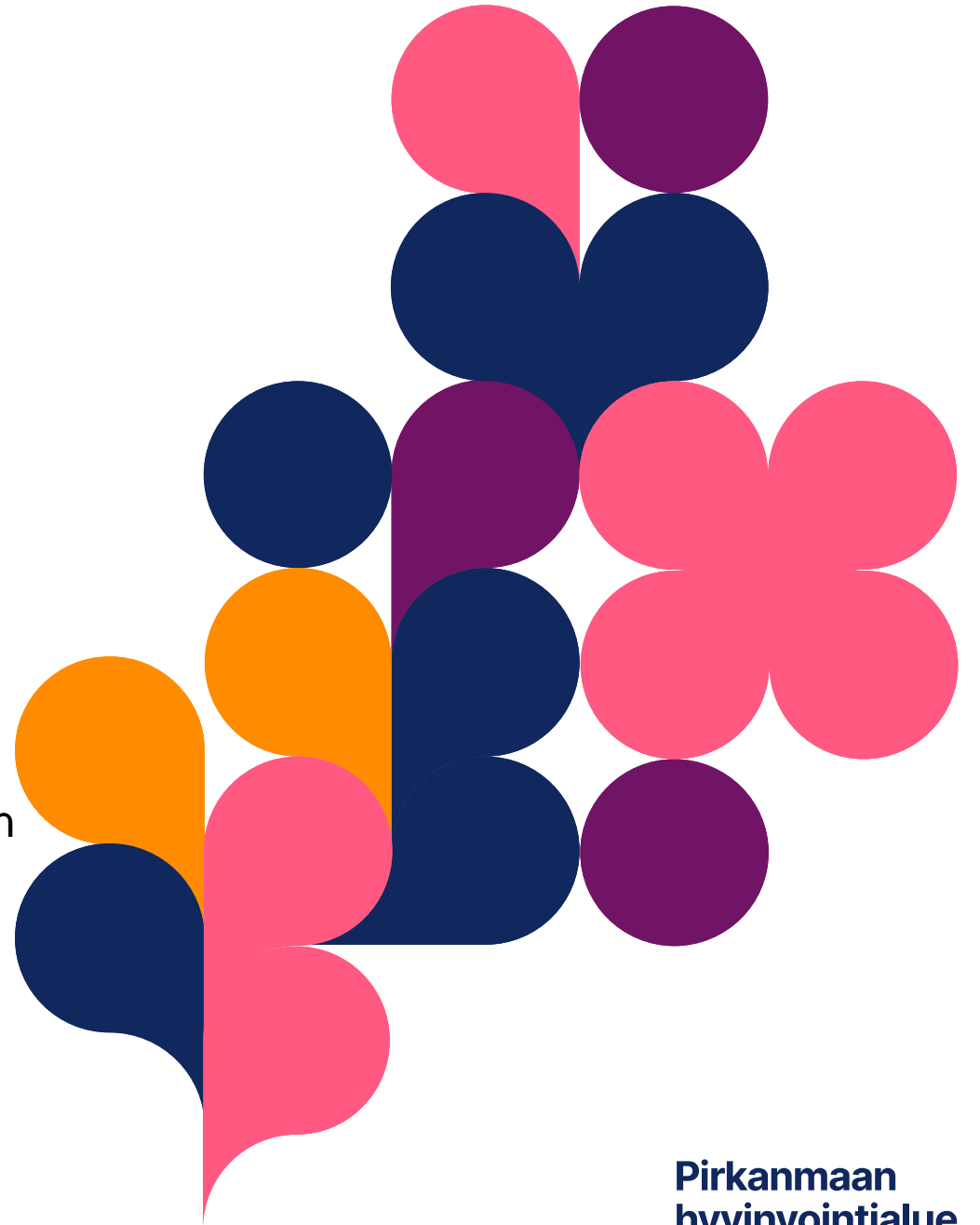
## Toimielimiltä pyydetyt lausunnot:

- 3.10. Asiakkuus- ja laatujaosto: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnos (lyhenne ALJ)
- 3.10. Asiakkuus- ja laatujaosto: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys kehittämisohjelmaluonnos (lyhenne ALJ)
- 3.10. Asiakkuus- ja laatujaosto: Vammaisten asumispalvelujen selvitys kehittämisohjelmaluonnos (lyhenne ALJ)
- 4.10. Konserni- ja toimitilajaosto: IKI2035-ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelmaluonnos (KTJ)
- 4.10. Konserni- ja toimitilajaosto: Vammaisten asumispalvelujen selvitys kehittämisohjelmaluonnos (KTJ)
- 4.10. Konserni- ja toimitilajaosto: Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys kehittämisohjelmaluonnos (KTJ)

# IKI2035 Ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma

Virkavalmisteluun täydennysesitykset kommenttien ja lausuntojen perusteella

Aluehallitus 9.10.2023





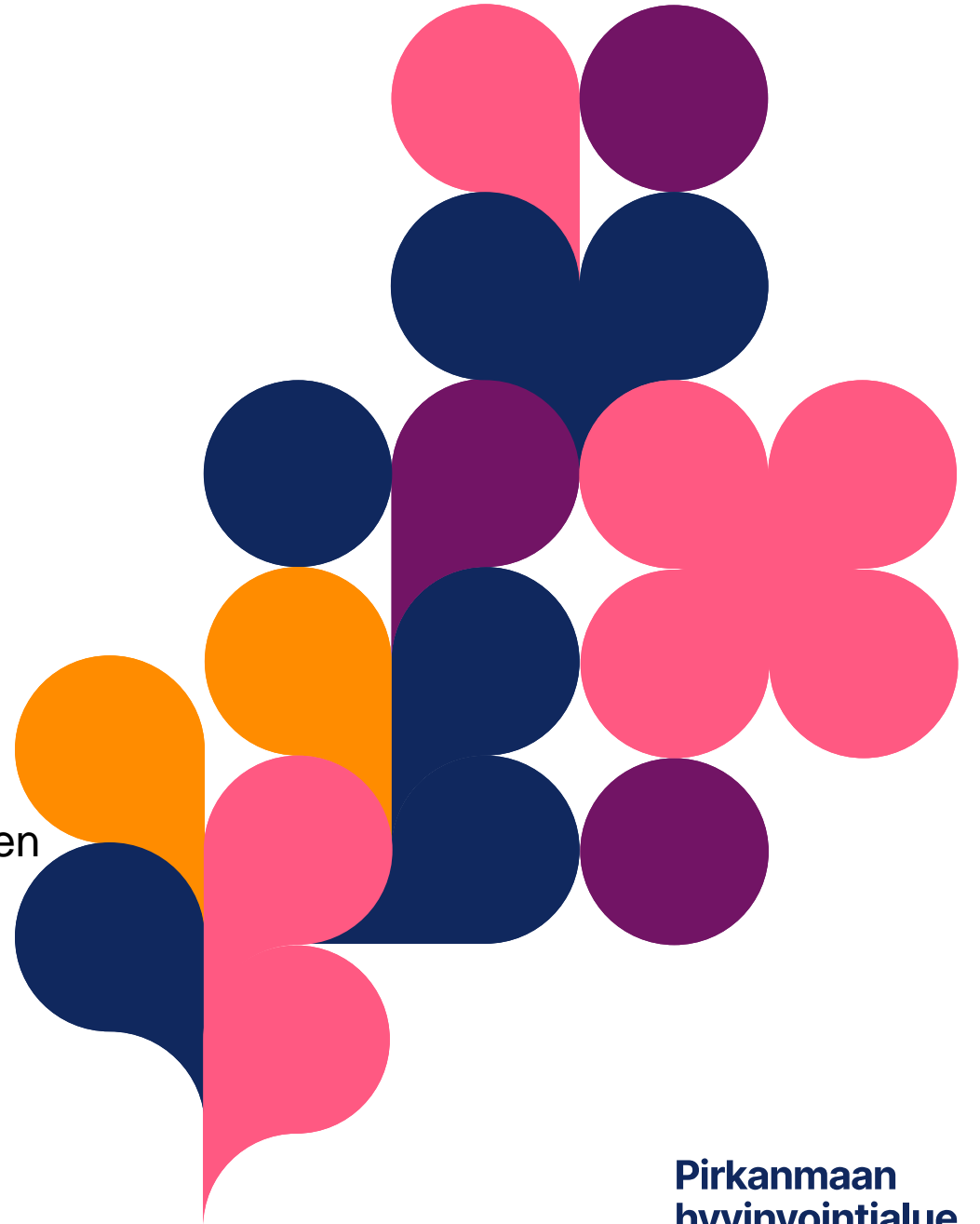
# Kommenttien ja lausuntojen perusteella tehdyt johtopäätökset

- **Johtopäätös 1:** Saadut kommentit, lausunnot ja asukastilaisuuksissa esitetyt kommentit ja ehdotukset huomioidaan palvelukokonaisuuksien yksityiskohtaisessa jatkovalmistelussa jatkovalmistelussa. Lisäksi lokakuussa 2023 toteutettavan asukaskyselyn tulokset huomioidaan jatkovalmistelussa ja päätöksen teossa.
- **Johtopäätös 2:** Sosiaali – ja terveydenhuollon ammattilaisen antaman ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta sekä saavutettavuutta vahvistetaan.
- **Johtopäätös 3:** Kotona asumista tukevia palveluja sekä eri asumisen muotoja suunnitellaan siten, että niitä on Pirkanmaan väestöpohjaan suhteutettuna oikeanlainen määrä, jotta asiakas saa toimintakykyensä nähden oikea-aikaista ja oikein mitoitettua palvelua.
- **Johtopäätös 4:** Henkilöstön resursseja ja saatavuutta tarkastellaan myös henkilöstörakenteen ja osaamisen kautta.
- **Johtopäätös 5:** Sosiaali- ja terveystalvveluja tuottavien (esim. Pirha, yksityiset toimijat sekä kolmas sektori ja muut yhteisöt) toimijoiden yhteistoimintaa parannetaan palvelukokonaisuuksien sujuvuuden varmistamiseksi
- **Johtopäätös 6:** Yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa vahvistetaan tilatarpeiden suunnittelussa ja toimeenpanossa eri toimijoiden kanssa.

# Vammaisten asumispalvelujen selvitys

Virkavalmistelun täydennysesitykset kommenttien ja lausuntojen  
perusteella

Aluehallitus 9.10.2023



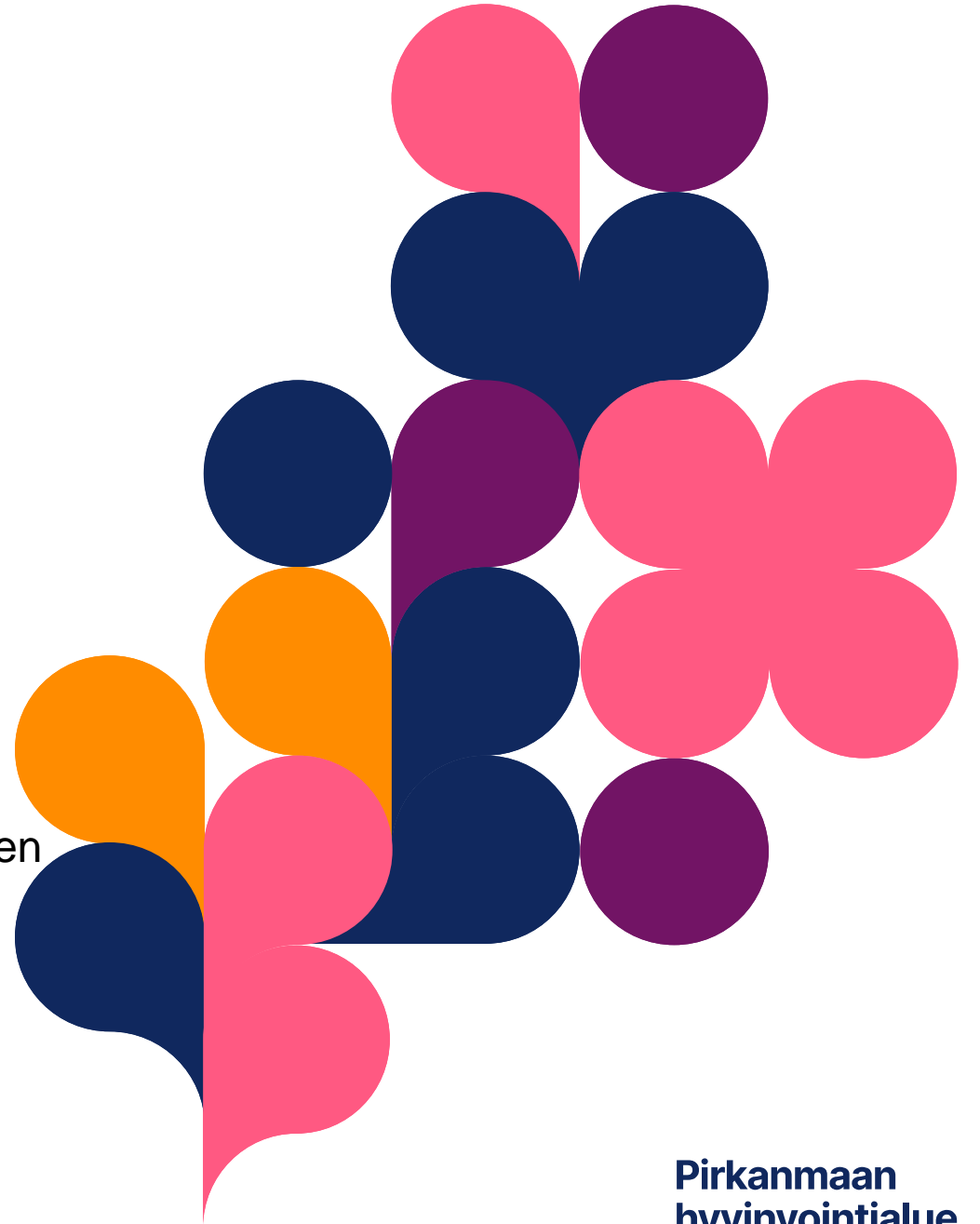
# Kommenttien ja lausuntojen perusteella tehdyt johtopäätökset

- **Johtopäätös 1:** Saadut kommentit, lausunnot ja asukastilaisuuksissa esitetyt kommentit ja ehdotukset huomioidaan palvelukokonaisuuksien yksityiskohtaisessa jatkovalmistelussa. Lisäksi lokakuussa 2023 toteutettavan asukaskyselyn tulokset huomioidaan jatkovalmistelussa ja päätöksen teossa.
- **Johtopäätös 2:** Vammaisten asumisen selvitys liitetään osaksi laajempaa vammaispalveluiden selvitystä ja suunnitelmaa.
- **Johtopäätös 3:** Sosiaali – ja terveydenhuollon ammattilaisen antaman ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta sekä saavutettavuutta vahvistetaan.
- **Johtopäätös 4:** Kotona asumista tukevia palveluja sekä eri asumisen muotoja suunnitellaan siten, että niitä on asiakasmäärään suhteutettuna oikeanlainen määrä, jotta asiakas saa toimintakykynsä nähden oikea-aikaista ja oikein mitoitettua palvelua.
- **Johtopäätös 5:** Henkilöstön resursseja ja saatavuutta tarkastellaan myös henkilöstörakenteen ja osaamisen kautta.
- **Johtopäätös 6:** Integraatiota ja yhteistyötä vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouksien tuottavien ja mahdollistavien sekä asiakkaiden arjen tukena toimivien kesken.
- **Johtopäätös 7:** Yhteistyötä vahvistetaan tilatarpeiden selvityksen ja suunnittelun sekä toimeenpanon osalta eri toimijoiden ja kanssa
- **Johtopäätös 8:** Palvelujen käyttäjille sekä heidän läheisilleen luodaan mahdollisuuksia osallistua toimenpiteiden suunnitteluun asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen.

# Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kehittämisen selvitys

Virkavalmistelun täydennysesitykset kommenttien ja lausuntojen  
perusteella

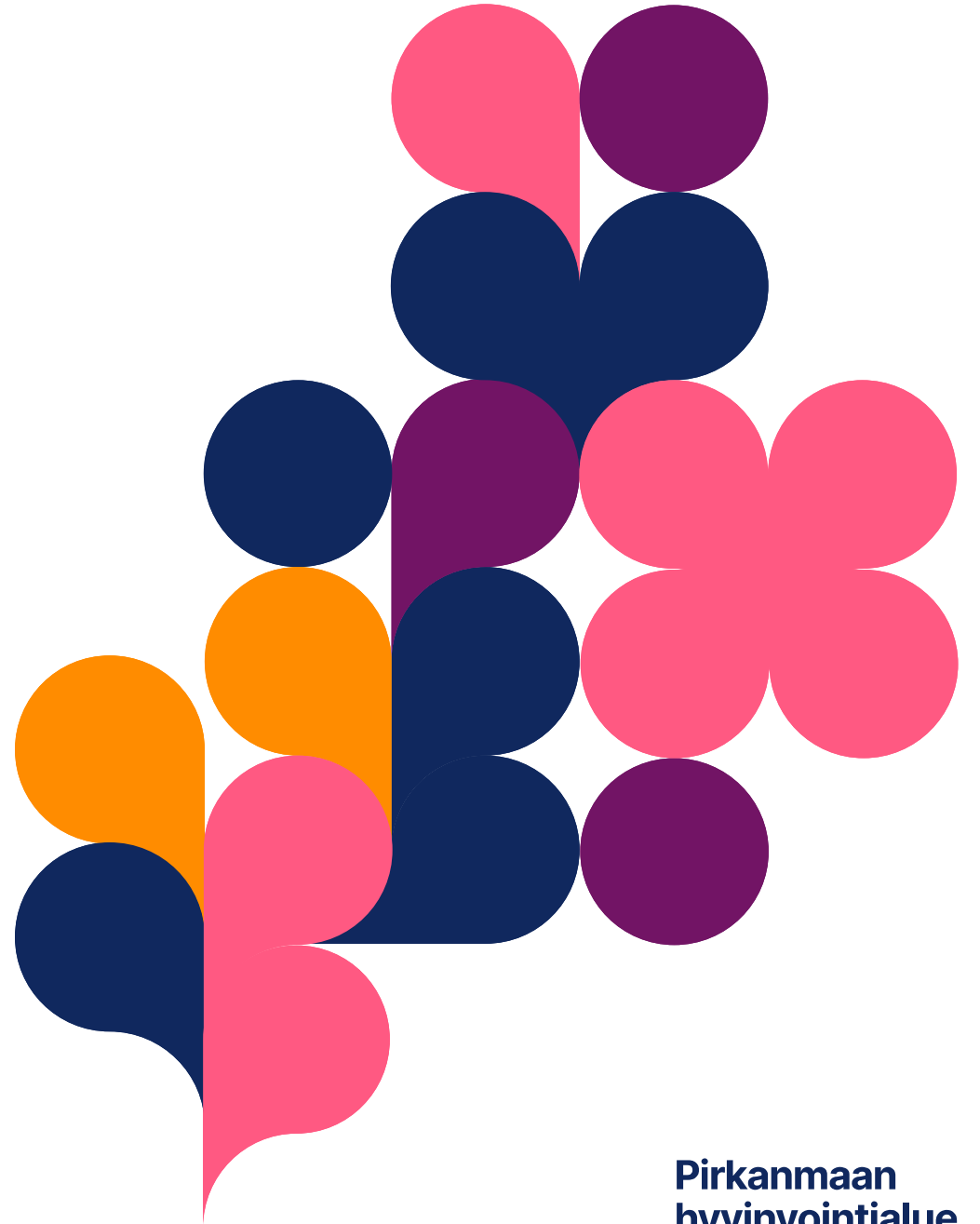
Aluehallitus 9.10.2023



# Kommenttien ja lausuntojen perusteella tehdyt johtopäätökset

- **Johtopäätös 1:** Saadut kommentit, lausunnot ja asukastilaisuuksissa esitetyt kommentit ja ehdotukset huomioidaan palvelukokonaisuuksien yksityiskohtaisessa jatkovalmistelussa. Lisäksi lokakuussa 2023 toteutettavan asukaskyselyn tulokset huomioidaan jatkovalmistelussa ja päätöksen teossa.
- **Johtopäätös 2:** Sosiaali – ja terveydenhuollon ammattilaisen antaman matalan kynnyksen, ohjauksen, neuvonnan ja palvelujen saatavuutta sekä saavutettavuutta vahvistetaan.
- **Johtopäätös 3:** Kotona asumista tukevia palveluja sekä eri asumisen muotoja tuotetaan siten, että niitä on asiakasmäärään suhteutettuna oikeanlainen määrä, jotta asiakas saa toimintakykynsä nähden oikea-aikaista ja oikein mitoitettua palvelua.
- **Johtopäätös 4:** Henkilöstön resursseja ja saatavuutta tarkastellaan asukasarvioinnin osaamisen sekä kuntouttavan työotteen kautta.
- **Johtopäätös 5:** Integraatiota vahvistetaan sosiaali- ja terveystalvveluja tuottavien ja mahdollistavien sekä asiakkaiden arjen tukena toimivien kesken.
- **Johtopäätös 6:** Yhteistyötä vahvistetaan tilatarpeiden selvityksen ja suunnittelun sekä toimeenpanon osalta eri toimijoiden ja kanssa

# Kooste kommenteista



# Asukkaat



# Asukastilaisuudet (1/2)

Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	<b>Yhteisöllinen asuminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Muistisairaille ja vaikeavammaisille yhteisölliset asumismuodot eivät sovellu. Miksi ei vanhuksia tutkita kunnolla, nyt menevät huonoon kuntoon ja kaatuvat kotona ja saavat lonkkamurtuman.</li><li>• Jos kotona ei pärjää, pärjääkö yhteisöllisessä asumisessa? Miten yhteisöllinen asuminen eroaa vanhainkodista?</li><li>• Huolena, ettei ylläarvioida ikäihmisten kykyä asua omassa kodissa. Yhteisöllinen asuminen vaatii investoreita sekä hva:n ja kuntien vahvaa yhteistyötä, jotta saadaan yhteisöllisen asumisen kokonaisuuksia.</li></ul>
	<b>Asumispalveluiden kehittäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Millä aikataululla saadaan Kahvimylykodin tilanne kuntoon, nyt kuka vain voi tulla kehitysvammaisen kotiin yllättäen. Vessoissa ei ole lukkoja, - tarvitaan lukkoja, jotka saa auki sisältä ja ulkoa.</li><li>• Dementikko ei ymmärrä itse pärjääkö kotona. Tällöin omaisten merkitys kasvaa. Hoitajia on useita ja he vaihtuvat usein.</li><li>• Sosiaalipalveluja on huomioitava vahvemmin mielenterveys- ja päidepalvelukokonaisuudessa</li></ul>
	<b>Digitaaliset ja kevyemmät palvelut</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Digipalveluissa tulee huomioida vanhusten eri osaamisen taso.</li><li>• Mitä ovat kevyemmät palvelut, onko digipalvelua, vai mitä?</li><li>• Kaikki ikäihmiset eivät pysty käyttämään digipalveluita, tarvitaan aitoa läsnäoloa ja hoivaa.</li><li>• Tavoite oli vähentää hallintoa ja lisätä palveluja, miten saadaan Pirhasta houkuttelevampi työnantaja esim. Iki2035 ohjelman avulla.</li></ul>
	<b>Henkilöstön asiat</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Henkilöstön saatavuudessa, johtamisessa ja koulutuksessa on korjattavaa. Tärkeintä on huolehtia työyhteisöstä ja sen arvostuksesta.</li><li>• Jos palveluita lopetetaan, niin henkilökunta ei ole valmis siirtymään paikasta toiseen.</li><li>• Hoitajamitoitus on alle mitoituksen (15 potilasta ja paikalla 7 työntekijää)</li><li>• Hoitajien palkkojen harmonisointiin tulisi kiinnittää huomiota.</li></ul>
	<b>Asukkaiden ja muiden sidosryhmien osallistaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Aluevaltuuston on pidettävä huolta asukkaiden osallistumisesta ja vaikuttamismahdollisuuksista.</li><li>• Työntekijät ja asiakkaat mukaan kehittämiseen</li></ul>
	<b>Palveluiden järjestäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Onko suunniteltu yhteistyötä järjestöjen ja vapaaehtoistyö kanssa (esim. Lähitori yhteistyö)</li><li>• Millaisia terveyspalveluja ikäihmisille suunnitellaan, pakotetaanko ikäihmiset asumaan kotona</li><li>• Vammaisten kuljetuspalvelut eivät saa mennä yli kuntarajojen pirhan aikana</li></ul>



# Asukastilaisuudet (2/2)

Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	<b>Ikäihmisten palvelut tulevaisuudessa</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Huolta siitä, mitä tapahtuu laitoshoidossa oleville nykyisille asukkaille</li><li>• Huolta kustannuksista ja niiden jakaantumisesta eri palveluiden välille</li><li>• Huolta, että meneekö vanhusten osalta palvelut huonommaksi. Nyt vaikutelma, että uusin keinoin pystytään paremmin vastaamaan palvelutarpeen kasvuun. Esim. videovisit on hyvä palvelu, ketään ei pakoteta niitä käyttämään</li><li>• Ihmiset ikääntyvät eri tavoin, kuinka palvelua tarvitsevat ihmiset tavoitetaan, jos ikäihminen kieltäytyy palveluista.</li><li>• Yhteisneuvottelu, miten tehdään yhdessä vanhusten ja omaisten kanssa</li></ul>
	<b>Kuntouttava työote</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Kuntouttava ote, hyvä että kiinnitetty huomiota, vaatii henkilöstöresursseja, löytyykö niitä</li><li>• Mistä saadaan lisää rahaa kuntouttavaan toimintaan.</li><li>• Jos ostetaan ulkopuolista konsultoivaa toimintaa, miten taataan laatu.</li><li>• Pitäisi saada henkilöstöön asennemuutos kohti kuntouttavaa työtettä, nyt liian hoivapainotteista. Esim. liikunnanohjaajia tarvittaisiin lisää..</li><li>• Asumispalvelujen kilpailutuksessa huomioitaisiin riittävästi palvelun sisältöjä ja laatua ja kannustettaisiin kuntouttamiseen</li></ul>
	<b>Henkilöstöpula</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Henkilöstöpula, ollaan huolissaan ostopalveluiden lisääntymisestä, ovat usein sirpaleisiä ja erillään muusta kokonaisuudesta. Onko olemassa 24/7 geriatriasta osaamista tarjolla, ainakin sitä tarvittaisiin erityisesti yöaikaan ja viikonloppuisin.</li></ul>
	<b>Palvelujen saatavuus</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ympäri vuorokautisiakin palveluja tulisi olla riittävästi ja myös päihteenkäyttäjille</li></ul>

# Asukasryhmien kommentit (1/5)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
IK12035 -ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos  (asukkaat, Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E –klubi, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, Mänttä-Vilppulan vanhusneuvosto)	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	<b>Kotihoidon ja ympärivuorokautisen asumisen vähentäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ei yhtään auta jos joku käy katsomassa muutaman kerran päivässä!</li> <li>Hoivakotihoidon tarpeen kannalta tärkeää on se, että sairauden edetessä ihminen ei vain tule toimeen yksin eikä samanikäinen omainenkaan loputtomasti jaksa.</li> <li>Olen lukenut Pirhan suunnitelmista vähentää vanhojen ihmisten ympärivuorokautisen hoivan palveluita SEKÄ kotona asumisen tukea. Tämä suunnitelma ei ole mahdollinen ja palveluja ei saa leikata.</li> <li>Suomessa ja Pirkanmaalla asuu nyt jo kotonaan luultavasti tuhansia ihmisiä, jotka eivät tunnista olinpaikkaansa kodikseen, jotka eivät erota vuorokauden aikoja, eivät pääse vessaan, eivät osaa käyttää puhelinta, eivät osaa oikein syödä vaikka ruoka olisi edessä. Heidän luonaan käy kotihoito ehkä 2-3 kertaa vuorokaudessa, vartin kerrallaan. Tähän tarpeeseen vastaa ympärivuorokautinen hoivakotihoito. Tähän tarpeeseen ei sen sijaan vastaan mikään kevennetty, ”yhteisöllinen ” asumispalvelu, jossa ihminen on yksin omassa asunnossaan ja hoito käy kun käy.</li> <li>vaikea ymmärtää, mikä logiikka nyt ajaa Pirhan ihan päivävästaiseen kuin monivuotiset keskustelut ympärivuorokautisen hoidon lisäämisen välttämättömyydestä ja hyödyistä</li> <li>Nyt kotihoidon resurssit ovat täysin riittämättömät jos niitä tästä vielä leikataan, on kyse vanhusten heitteille jätöstä. <b>(Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E –klubi)</b></li> <li>Jo tähän mennessä Pirha on "yhdenmukaistanut" heille tarjottavia palveluita eli karsinut ne käytännössä pois. Eli onko oikeasti karsittavaa, kun henkilö pääsee suihkuun kerran viikossa, hän saa Pirhan maksullisen kauppapalvelun kerran viikossa</li> <li>se on tuhon tie jos vanhainkoti ja vuodeosasto paikkoja vähennetään. En toivo lisää niitä heitteille jätettyjä vanhuksia kotona jotka ovat turvattomia ja vailla inhimillistä kontaktia.</li> <li>Ympärivuorokautisen asumisen korvaaminen yhteisöllisellä asumisella ei tutkimustiedon valossa ole mahdollista, sillä hoitomuodot eivät vastaa samaan palvelutarpeeseen. Muistisairaille korvaaminen johtaa hengen vaarantumiseen, sillä yöaikaisen avun tarve ei toteudu. <b>IHTH</b></li> </ul>
		<b>Potilas-turvallisuus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>../.. (Palvelujen leikkaus) ../.. jos ajatellaan, että tässä maassa Pirkanmaa nimisessä maakunnassa ikäihmiset voidaan jättää täysin heitteille. Vanhoja ihmisiä ei saa jättää heitteille</li> <li>Nyt kotihoidon resurssit ovat täysin riittämättömät jos niitä tästä vielä leikataan, on kyse vanhusten heitteillejätöstä. Lääketieteen sanaston määritelmä asiasta on seuraava: <i>Heitteillejätöllä tarkoitetaan toisen henkilön, esim. lapsen tai vanhuksen, saattaminen tai jättäminen tahallaan avuttomaan tilaan ja siten vaaralle alttiiksi.</i> Suomen rikoslain 21 luvun 14 pykälän mukaan heitteillejätto on henkeen tai terveyteen kohdistuva rikos. <b>(Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E –klubi)</b></li> <li>se on tuhon tie jos vanhainkoti ja vuodeosasto paikkoja vähennetään . hallitkaa nyt niitä nyt olevia alkääkä muuttako liikaa. En toivo lisää niitä heitteille jätettyjä vanhuksia kotona jotka ovat turvattomia ja vailla inhimillistä kontaktia.</li> </ul>
		<b>Kotihoidon ja palveluasumisen palveluja ei saa leikata</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirha suunnittelee vanhusten kotihoidon ja palveluasumisen leikkaamista. Tälläkään hetkellä palveluita ei ole riittävästi ja vanhusten määrä lisääntyy koko ajan ja siten myös muistisairaiden määrä.</li> <li>Kotihoitoa ja palveluasumista ei ole varaa vähentää vaan sitä pitää lisätä.</li> </ul>

# Asukasryhmien kommentit (2/5)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos  (asukkaat, Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E – klubi, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, Mänttä-Vilppulan vanhusneuvosto)	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	<b>Palvelujen korkea hinta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tiedän kuulemani perusteella, että vanhusten hoitopaikat veloittavat sen mukaan miten paljon rahaa on eli vievät viimeisetkin ropokset vanhuksilta</li> <li>mielestäni liikaa Kaksi ihmistä veloittaa maksun toimenpiteistä, jotka yksikin voisi tehdä kerralla Mitä järkeä siinä on? Vai onko sekin vain tulevaisuudessa nyhtää mahdollisimman paljon rahaa? asiakkailta Ymmärrän kyllä maksut, mutta niistä ei vielä ole puhuttu julkisesti mitään! Miksi ei?</li> <li>Taitaa olla turha toivoa varattomille suunnattuja kohtuullisia maksuja palveluita.</li> <li>Terveystaloustieteilijät ovat myös uskottavasti laskeneet, että kotona (joka tässä suhteessa on sama kuin tuo ”kevennetty” asumispalvelu)” asuminen ei ihmisen koko jäljellä olevaksi elinajaksi laskien tule halvemaksi, koska siihen kuuluu sitten niin paljon ambulanssia, ensiapua jne jne. Ja sen laskelman toki tunnette, että viimeistään neljän kotikäynnin jälkeen kotona oleminen taitaa tulla kalliimmaksi. Tähän varmaan tuo ”kevennetty” on tarkoitettu vastaamaan, kotikäynneillä lyhyemmät välimatkat.</li> </ul>
		<b>Asumisen palvelun huono laatu ja huono kohtelu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Palvelu ei silti aina vastaa odotuksia Entiset naapurini ovat saaneet kokea monenlaista kiusaa ja vähättelyä, jopa ylimielisyyttä henkilökunnalta Jo yli 10 vuotta sitten äitini varoitti kertomasta henkilökunnalle epäkohdista Saa kuulemma kokea valitukset ”nahoissaan” ja samaa sanovat nytkin palvelutaloissa asuvat!</li> <li>Vuosien kuluessa me vanhukset kuolemme pois eikä uusia vanhuksia tule näin paljoa Olisiko kohtuullista pyytää vielä elossa oleville kohtuullisen turvattua vanhuutta</li> </ul>
		<b>Sijainti omalla paikkakunnalla</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Olisi inhimillistä hoitaa vanhuksia lähellä omaa kotiseutua ja omaisia. Vieras on aina vieras vaikka naapurikin on joskus tutumpi kuin omat lapset</li> <li>Laitoshoidon loppuminen ja sen korvaaminen ympärivuorokautisella palveluasumisella tulee myös toteuttaa edellä esitetyn periaatteen mukaisesti (lähellä vanhusta) <b>M-V</b></li> </ul>
		<b>Osallistaminen suunnitteluun</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kuuntelin paria lähetystä joissa teiltä sai kysellä asioita ja totesin vastauksistanne, että väitteistä huolimatta viis veisaatte edes asiantuntijoiden mielipiteistä.</li> </ul>
		<b>Palveluketjun kokonaisvaltainen kehitys</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Voisiko sairaalan osastoilla olla joku jatkohoito koordinaattori. Kotihoidon asiakkaaksi valuu sairaalasta asiakkaita, jotka pärjäisivät vain tukipalveluiden turvin.</li> <li>Lisäksi usein tulee kotihoidon asiakkaaksi kun asiakas ei osaa jakaa lääkkeitä. Voisiko sairaalasta jo joku henkilö ohjata ja avustaa yksityiseen annosjakeluun siirtymisessä?</li> </ul>
		<b>Väestön kehityksen huomioita jättäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Viime vuosien demografista kehitystä, sairastavuuskehitystä, vanhuspalvelujen ”kehitystä” ja vanhuspalvelukeskusteluja seuranneena suunnitelma vaikutti vähän farssiltakin, ellei siitä seuraisi niin suurta kärsimystä ja niin paljon haittaa muille yhteiskuntaelämän toiminnolle. Olette tietenkin perillä siitä – tämä Ylen uutisessakin sanottiin – että pitkäikäisyyden yleistyessä ja tehokaan ehkäisy ja hoidon puuttuessa -muistisairautta eli dementiaa sairastavien ihmisen määrä kasvaa nopeasti. Sairauden tärkein ja yli 70-vuotiailla ainoa riskitekijä on ikä.</li> </ul>

# Asukasryhmien kommentit (3/5)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos  (asukkaat, Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E –klubi, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, Mänttä-Vilppulan vanhusneuvosto)	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	<b>Henkilöstöpula</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Hoitohenkilökunta on täysin kestävätilanteessa, puhumattakaan niistä lukuisista vanhuksista, jotka joutuvat hoidotta tunteen olonsa turvattomaksi ja heitteille jätetyksi. <b>(Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E –klubi)</b></li> </ul>
		<b>Digitaaliset palvelut</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ei hauras, huonosti tai ei olleenaan liikkuva henkilö kotonaan hyödy mitenkään digitaalisista palveluista. Iso osa ikäihmisistä kyllä hyötyy, mutta eliniän pidentyessä yhä useampi vanha ihminen tarvitsee elämänsä viimeisiksi vuosiksi hoivaa, toista ihmistä kuulomatkan päähän.</li> <li>Digitaalisista ratkaisuista voi oikein kohdennettuina syntyä säästöjä, vaikka etenevään muistisairauteen ei soviukaan. <b>IHTH</b></li> </ul>
		<b>Kustannus-tehokkuus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Onko siis oikeasti kustannustehokasta jättää vanhukset heitteille, jolloin he joutuvat turvautumaan kalliiseen päivystykseen, vointi ja kunto huononee niin, että hoitoajat pitkittyvät ja edelleen kallistuvat?? Eli kustannuksia vain siirretään paikasta toiseen!!</li> </ul>
		<b>Henkilöstön liikkuvuus alueella</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>toivon että meillä säilyy nämä työpaikat omalla paikkakunnalla eikä pistetä pienipalkkaisia liikkuu 85 km päähän kun vielä hallitus nosti omavastuu verotuksessa 500sta 1500 € ei se ole enää mitään inhimillistä. itse kävin 49 km päässä töissä ja silti tuo 500€ omavastuu oli liian vähän ja kompensatio ei auttanut juurikaan. pieni palkka ei tahdo edes siihen kilometrimäärään riittää. toivon että aletaan nyt miettiä ja asennetta muuttaa pieniä paikkakuntia ymmärtäen.</li> </ul>
		<b>Palvelujen yksityistäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ihmettelen myös niitä laskelmia joita on nyt tehty ja luullaan että yksityinen hoivakotihoito on halvempi kuin julkinen. ei ole , se on saletti.</li> </ul>
		<b>Rakennushankkeiden ja palveluiden soveltuvuuden tarkastelu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kaupungilla on (Mänttä-Vilppulassa)valmiit suunnitelmat rakennushankkeesta, joka käsityksemme mukaan täyttäisi yhteisöllisen asumisen edellytyksiä. Hankkeen toteutuksella ei ole vielä aikataulua. Tämän hankkeen soveltuvuus tulisi ehdottomasti tutkia myös Pirhan suunnitelmassa yhteisöllisen asumisen sijoittumisvaihtoehtoja. <b>M-V</b></li> </ul>
		<b>Pirhan ja kuntien yhteinen ennalta ehkäisevä toiminta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirhan ja kuntien yhteinen ennaltaehkäisevä toiminta kulminoituu Lähitori-nimikkeeseen alle. Olisikin toivottavaa, että em. toiminta linkitettäisiin näkyvästi Lähitori-toimintaan. Käsitteiden selventämiseksi Pirhan tulisi, suunnitelmassaan Lähitorien toimintamallia, olla tiiviissä yhteydessä kuntatoimijoihin sekä kolmannen sektorin toimijoihin. <b>M-V</b></li> </ul>
<b>Hoidon ja kotihoidon saatavuus ei vastaa tarvetta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tampereen osalta tiedetään, että ympärivuorokautisen hoidon ja kotihoidon saatavuus ei vastaa tarvetta. Hoivaköyhyys, siis tilanne, jossa hoitoa tarvitaan mutta ei saada, on yleistynyt. <b>IHTH</b></li> <li>Yöaikaisen kotihoidon laajentaminen koko PirHan alueelle sekä lyhytaikaisen hoidon paikkojen lisääminen kannatettavaa. <b>IHTH</b></li> </ul>		

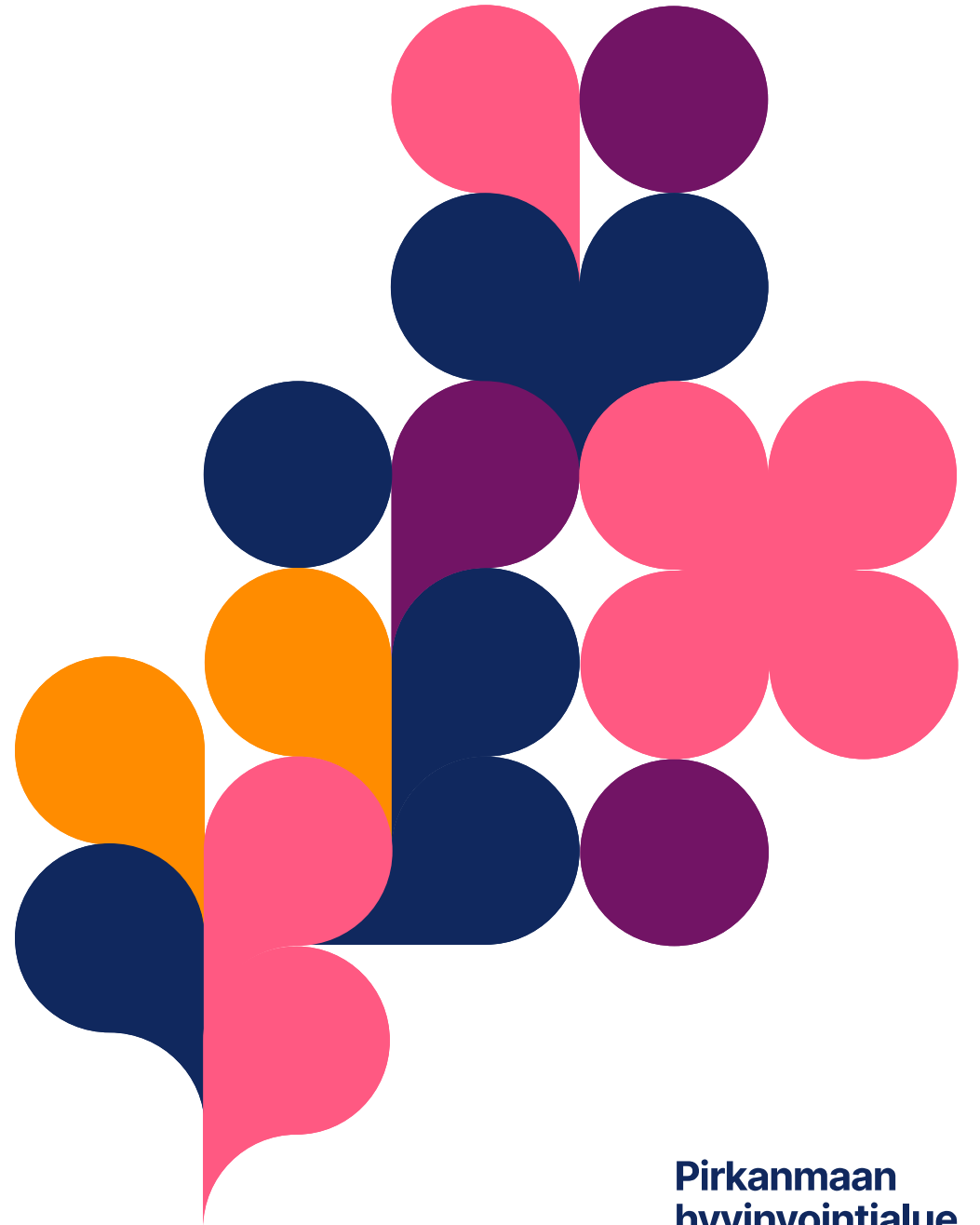
# Asukasryhmien kommentit (4/5)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos  (asukkaat, Pirkanmaan yrittäjien senioriklubi ja Pirkanmaan Talentian E – klubi, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, Mänttä-Vilppulan vanhusneuvosto)	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	<b>Omaishoidon kehittäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Omaishoidosta puhutaan ohjelmassa liian vähän ja lasten omaishoitajuus on ristiriidassa työllisyyden lisäämisen ja työurien pidentämispyrkimysten kanssa. Omaishoitajuudesta pitäisi tiedottaa paremmin, tukea vapaita lyhytaikaishoidoilla sekä päivätoiminnalla. <b>IHTH</b></li></ul>
		<b>Kuntoutuksen lisääminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Kuntoutuksen lisääminen ja siihen panostaminen on tärkeää ja kannatettavaa, erityisesti lonkkamurtumapotilailla. <b>IHTH</b></li></ul>
		<b>Vaikutusarvioinnin puuttuminen</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Ohjelma ei sisällä kunnollista vaikutusarviota, mitä ilman toimenpiteiden seurauksia ei voida kokonaisuudessaan arvioida. <b>IHTH</b></li></ul>

# Asukasryhmien kommentit (5/5)

	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Palvelu- verkoston uudistus (Tampereen yliopisto)	Huomioitu valmistelussa	<b>Yliopiston ja hyvinvointialueen yhteistyö ja koulutukseen sekä tutkimukseen panostaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yliopiston näkökulmasta on tärkeää, että hyvinvointialueen ja yliopiston läheinen ja hyvin toimiva yhteistyö jatkuu ja edelleen kehittyy.</li> <li>Tavoitteeksi tulee asettaa, että PIRHA on jatkossa valtakunnallisesti tutkimus- ja koulutusmyönteisin hyvinvointialue. Sen kautta alueelle saadaan vaikuttavimpia ratkaisuja nopeimmin käyttöön sekä osaavaa työvoimaa, josta hyvinvointialueet joutuvat kilpailemaan tulevaisuudessa entistäkin kovemmin.</li> <li>On tärkeää, että lääketieteen lisensiaatin ja erikoislääkärikoulutuksen sekä muiden terveydenhuollon ammattilaisten monipuolisen ja laadukkaan koulutuksen järjestämisessä menestyään myös jatkossa. Yhteistyön sateenvarjon alla toteutuvat esimerkiksi koulutusvirat ja monipuolinen kiertomahdollisuus sairaalaorganisaation eri työpisteissä koulutuksen aikana, tämä on ratkaisevan tärkeää esimerkiksi erikoistuvien lääkäreiden koulutuksessa. Yhteisenä tavoitteena on, että PIRHA saa jatkossakin alan kehittymiskykyisiä huippuasiantuntijoita työvoimakseen.</li> <li>Akateemiset asiantuntijat takaavat tutkimukseen perustuvan tiedon välittymisen suoraan hoitokontaktiin ja hoidon kehittämiseen, lisäksi näin taataan tulevaisuudessa yhä tärkeämpi arviointiosaaminen diagnostiikan ja hoidon vaikuttavuudesta (= laadukasta ja tehokasta hoitoa). Esim. hyvän yhteistyön alustasta ja ympäristöstä: KYLSE-sote-keskuksen suunnittelu ja perustaminen Kaupin kampuksen alueelle.</li> </ul>
		<b>Sote-uudistus vaikuttaa jokaiseen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sote-uudistus ja siihen liittyvä palveluverkoston uudistaminen vaikuttavat jokaisen suomalaisen elämään asuinpaikasta riippumatta. Ne vastaavat nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon haasteisiin, kuten palvelujen eriarvoisuuteen, kustannusten kasvuun, henkilöstöpulaan ja väestön ikääntymiseen.</li> </ul>
	Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua	<b>Palvelujen kehittäminen kokonaisuutena ja asiakaslähtöisesti</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ihmisen hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja tulee kehittää kokonaisuutena. Sote-uudistus avaa mahdollisuuksia luoda katkeamattomia palveluketjuja ja kokonaisuuksia, jotka vastaavat ihmisten yksilöllisiin tilanteisiin ja tarpeisiin.</li> <li>Moniammatillisesti toimivia palveluja tulee kehittää ja sovittaa yhteen asiakaslähtöisesti, samalla huomioiden niiden oikea-aikaisuus, vaikuttavuus ja kustannukset. Palveluverkoston uudistamiseen liittyvässä materiaalissa esitetty ”Laajempia muutoksia” -skenaario on välttämätön, jotta palvelut voidaan turvata riittävällä tasolla tulevaisuudessa.</li> </ul>
		<b>Palvelutuotannon uudistaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Keskeistä on, että Sote-palveluverkoston uudistamisen yhteydessä uudistetaan palvelujen tuotantotapoja ja ratkaisuissa korostetaan palvelujen vaikuttavuutta. Palvelujen tuottamisessa voidaan käyttää monipuolisesti eri toimijoita, kuten julkisia, yksityisiä ja kolmannen sektorin palveluntuottajia. Tuottajien valinnassa ja sopimuksissa tulee ottaa huomioon laatu, vaikuttavuus, kustannustehokkuus ja eettisyys.</li> </ul>
		<b>Saatavuus digitaalisissa palveluissa</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaaliset ratkaisut, kuten etäpalvelut, sähköiset asiointikanavat ja aikaisempaa paremmin toimivat tietojärjestelmät toivottavasti parantavat palvelujen saatavuutta, nopeutta, turvallisuutta ja asiakaskokemusta. Samalla tulee muistaa, että digitaaliset ratkaisut eivät ole välttämättä kaikkien saatavilla. Erityisesti tulee huomioida hyvinvointialueen keskustaajamien ulkopuolella asuvat ihmiset, vanhukset, lapset, vammaiset sekä muut heikommassa asemassa olevat. Palvelujen verkoston toimivuus edellyttää tutkitun tiedon hyödyntämistä ja osaavia työntekijöitä.</li> </ul>
		<b>Vaikutusten arvioinnin sidosryhmät</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Palveluiden verkoston suunnitelma - Vaikutusten arviointi Vaikutuksen kohde: Sidoryhmät, on lueteltu sidoryhminä Kunnat/ELY; yksityiset (sote), yhdistykset (3. sektori); muut HVA:t. Tähän voisi sidosryhmiin mieltä koulutusorganisaatioita, kun PIRHAn asiakirjoissa puhutaan mm. henkilöstövajeesta.</li> </ul>

# Hyvinvointialueen toimielimet



# Palveluiden verkoston käsittely

## Iki2035 ohjelma, Vammaisten asumisen palvelut, Mielenterveys- ja päihdeasumisen palvelut ja asunnottomuus

Syyskuu				Lokakuu			
Alkava vk. 4.9	11.9	18.9	25.9	2.10	9.10	16.10	23.10
	1	2 4	6 7	8 9 11 13	14		
		3 5		10 12			
	1	2	3	4	5	6	7
<b>Käsittely</b>	Aluehallitus iltakoulu 14.9. ja 18.9.	Monipalveluvaliokunta 20.9	Vähän palveluita käyttävien valiokunta 20.9		Hyvinvointi ja kokonaisturva-valiokunta 21.9	YT-ryhmä 26.9 Kunta johdon kokous 27.9.	Tulevaisuus ja strategiavalioikunta 28.9
<b>Käsittelyn tyyppi</b>	Esittely + kommentointi Aluehallitus 18.9. päätös kommenteille lähettämisestä	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi		Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi	Esittely + kommentointi
<b>Valmistettava materiaali</b>	Uudistamishdotukset Henkilöstö/Mediainfo						
	8	9	10	11	12	13	14
<b>Käsittely</b>	Asiakkuus ja laatujaosto 2.10	HVA-jory 3.10	Konserni- ja toimitilajaosto 3.10	Henkilöstöjaosto 25.9.	Vanhusneuvosto 18.9. Vammaisneuvosto 25.9. Nuorisovaltuusto 28.9		Aluehallitus 9.10
<b>Käsittelyn tyyppi</b>	Esittely + päätöksenteko	Esittely + kommentointi	Esittely + päätöksenteko	Esittely + päätöksenteko	Esittely + kommentointi		Päätös hyväksynnästä valmistelun pohjaksi
<b>Valmistettava materiaali</b>	Uudistamishdotukset, pohjustava versio	Uudistamishdotukset	Uudistamishdotukset, pohjustava versio				Uudistamishdotukset,



# Huomioitu valmistelussa (1/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
	<b>Johtamisen käytäntöjen sekä yhteistyön ja osaamisen laadun varmistaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>On huomioitava esihenkilöiden osalta tuki muutosjohtamiseen sekä hoitotyön osaaminen ja laatu on pystyttävä varmistamaan. Lisäksi asiakkaan tulee saada tarpeidensa mukaisia palveluita. Hoitotyön arviointiosaaminen huomioitava. <b>TEHY</b></li> <li>Yhteistyö ja yhdyspintojen tarkastelu on erityisen tärkeää. Asukas on sama ihminen, joka asuu kunnassa ja saa sote-palveluita Pirhalla. <b>VN</b></li> <li>4.3. Hyviä nostoja Joukko- ja palveluliikenne. - Kumppanuutta tärkeää nostaa, ettei ole pelkästään viranomaisten varassa. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TEHY VN TSV</b>
	<b>Palveluiden saavutettavuus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhdenvertaisuus ei takaa oikeudenmukaisuutta. Oikeudenmukaisuus on sitä, että kaikilla on samanlainen mahdollisuus palveluihin hakeutumisessa – positiivinen erityiskohtelu. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VamN</b>
<b>IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos</b>	<b>Lausunto on keskeinen dokumentti mutta heikosti valmisteltu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunta kiittää mahdollisuudesta lausua IKI2035-ohjelmasta. Se on merkittävä Pirkanmaan hyvinvointialueen päätösesitys, joka voimaan tullessaan ohjaa tulevaa ikäihmisten palveluiden järjestämistä, mutta esitys on laadittu huolimattomasti. Monipalveluvaliokunta toteaa, että lausunnon valmisteluun käytettäväksi annettu aika ei vastaa hyvän hallinnon ja päätösvalmistelun valmistelutapaa. <b>MPV</b></li> <li>Ohjelmasta puuttuu kokonaan arviot ikäihmisten palvelutarpeen kehityksestä. Ikäihmisten määrän kasvu esitetään ja ohimennen mainitaan muistisairaus, mutta ei sen kehitystä. Esityksestä puuttuu tutkimustietoa ikäihmisistä. <b>MPV</b></li> <li>Koko ikäihmisten palveluketju olisi pitänyt arvioida kokonaisuudessaan ennaltaehkäisevistä palveluista (ml. Lähitori-malli), kotihoitoon, yhteisölliseen asumiseen, omaishoitoon, perhehoitoon ja ympärivuorokautiseen hoitoon. <b>MPV</b></li> <li>Ohjelmasta puuttuu vaikutusarviointi. Vaihtoehtokustannuksia ei mainita. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	<b>Yhteisöllinen asuminen ei sovi muistisairaille</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunta katsoo, että yhteisöllinen asuminen ei sovi muistisairauden pitkittyneessä vaiheessa eläville vanhuksille tai muutoin vahvaa tukea tarvitseville fyysisen toimintakyvyn laskiessa. Yhteisöllistä asumista ei ole myöskään kuvattu/määritelty. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	<b>Kustannukset</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>On käytännössä mahdotonta tehdä kestäviä, kustannustehokkaita, laadukkaita ja eettisesti kestäviä päätöksiä hyvinvointialueemme ja toisaalta koko maamme talouden kannalta (mikä tässä tilanteessa olisi äärimmäisen viisasta ja tarpeellista), jos kunkin palvelun tuottamisen kokonaiskustannukset eivät ole ennen päätöksentekoa tiedossa. <b>TSV</b></li> <li>Pirkanmaan hyvinvointialue on tällaisenaan ollut toiminnassa suhteellisen lyhyen aikaa, mutta varmasti on kunnilta saatavissa hintatietoja, ja onhan monet sopimukset siirtyneet kunnilta Pirhalle. Noin-arvioita on varmasti mahdollista tehdä. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	<b>Omaishoidon lisääminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vaikuttaako omaishoidon lisääntyminen työllisyyttä heikentävästi, jos työssä käyvät omaiset entistä useammin jättävät palkkatyön omaishoidon takia? <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Huomioitu valmistelussa (2/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos	ESH käyttö lisääntyy, eriarvoisuus kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalvelukunta epäilee, että erikoissairaanhoidon voi ruuhkautua sinne kuulumattomista ihmisistä. Monipalveluvaliokunnalla on pelko myös eriarvoisuuden lisääntymisestä. Hyvin varakkaat ihmiset kykenevät ostamaan itselleen ja läheisilleen tarpeen mukaista hoitoa, ja ovat sitten entistä vastahakoisempia tukemaan veroillaan tavallisen kansan vanhustenhoitoa. <b>MPV</b></li> </ul>	MPV
	Keskusteluiden käynti STM:n ja AVI:n kanssa suotavaa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Suurimpana hyvinvointialueena olisi myös suotavaa, että hyvinvointialue kävisi tiivistä keskustelua sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tehdessään näin mittavia palvelurakennemuutos suunnitelmia. Aineistosta ei selviä, että tällaista keskustelua olisi käyty. Niin ikään hyvinvointialueen tulisi käydä keskustelua aluehallintoviraston kanssa tulkitessaan ympärivuorokautisen palvelutarpeen kasvun vähenemistä näin merkittävästi. <b>MPV</b></li> </ul>	MPV
	Lääkärituen vahvistaminen on myönteistä	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunta toteaa, että esityksessä on hyviäkin ehdotuksia kuten kotihoidon lääkärituen vahvistaminen. Yöaikaisen kotihoidon laajentamisessa on mahdollisuutensa ja riskinsä. <b>MPV</b></li> </ul>	MPV
	Resurssit ja asiakasohjaus	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mitä resurssien tarkoituksenmukaisella jakautumisella tarkoitetaan? Asiakasohjaus on myös epäselvää, sillä asiakasvirtojen muutosten vaikutusten ennakointi ja niihin varautuminen on erikoista viedä myös ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamisen alla. <b>MPV</b></li> </ul>	MPV
	Lyhytaikais-hoitopaikkojen lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kohdassa 2.1. mainitaan lyhytaikaishoitopaikkojen lisääminen ja mm. poistuvien sairaalapaikkojen hyödyntäminen: Tämä on hyvä ja tärkeä linjaus! <b>TSV</b></li> </ul>	TSV
	Lähitori-mallin vahvuudet	<ul style="list-style-type: none"> <li>Lähitori on toiminut paikallisen tason yhdyspintana ja toiminta-alustana, jossa eri toimijoiden ehkäisevät palvelut ja hyvinvointia edistävä toiminta on alueen asukkaiden saavutettavissa. Lähitori on tarjonnut toimijaverkostolle maksuttomat tilat, se rakentaa ja uudistaa toimijaverkostoa ja koordinoi lähitorin tarjontaa ja asiakasviestintää alueellaan. Lähitori on siis toimintamallina luonut mahdollisuuden yhdistää terveys- ja sosiaalialan ehkäiseviä palveluja sekä hyte- palveluita samaan toimipisteeseen. <b>MPV</b></li> </ul>	MPV
	Muutosprosessi parantaa kuntoutukseen ja yhteisölliseen asumiseen pääsyä	<ul style="list-style-type: none"> <li>Asiakkuus- ja laatujaosto on ilahtunut siitä, että muutosprosessi takaa paremman pääsyn kuntoutukseen ja yhteisölliseen asumiseen. <b>ALJ</b></li> </ul>	ALJ

# Huomioitu valmistelussa (3/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämis- ohjelmaluonnos	Tavoitteiden epäjohdonmukaisuus	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Esimerkiksi osatavoite 3.1. ”Yhteisöllisen asumisen laajentaminen” ja siihen kytketyt toimenpiteet eivät muodosta johdonmukaista kokonaisuutta. Tavoite on suuri: noin 1000 lisäpaikkaa yhteisölliseen asumiseen vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteeseen verrattuna toimenpiteet ovat pieniä. <b>MPV</b></li> <li>• Esimerkki toimenpiteestä 3.1. kohdassa on ”RAI-tiedon hyödyntäminen kohderyhmien tunnistamisessa myöntämisperusteiden mukaisesti”. Kriteerit ovat tänä vuonna jo niin tiukat, että ihmiset eivät pääse oikea-aikaisesti palvelun piiriin, vaan se tapahtuu vasta erittäin huonokuntoisena. <b>MPV</b></li> <li>• Kehittämisohjelman vaikutusten arviointiin on tärkeää kirjata miten palvelujen pääsykriteerit vaikuttavat palvelujen saatavuuteen. <b>MPV</b></li> <li>• Esimerkki kohdasta 3.2. ympärivuorokautisen palveluasumisen sovittamisesta asiakastarpeisiin, henkilöstöön ja talouteen. Henkilöstön saatavuus ja riittävyys olisi keskeisintä. <b>MPV</b></li> <li>• Lakisääteistä on myös se, että lainsäädäntö edellyttää sosiaali- ja terveyspalveluja järjestettävän ihmisten palvelutarpeen mukaisesti. Ohjelmassa ei ole yhtään toimenpidettä, joilla tavoitellaan henkilöstön saatavuuden varmistamista tai henkilöstön työtyytyväisyyden lisäämistä, jotta saadaan olemassa oleva henkilöstö pysymään työssään. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Huoli suunnitelmien optimistisuudesta	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valiokunta on huolissaan siitä, että miten kustannussäästöjä voidaan saavuttaa, tinkimättä ikäihmisten hyvinvoinnista. Lisäksi valiokunta suhtautuu epäilevästi esitettyyn malliin, missä yhteisöllisen asumisen ajatellaan riittävän valtaosalle ikäihmisistä. Huomioiden esimerkiksi muistisairauksien lisääntymisen. Yhteisöllinen asuminen on kokonaisuudessaan tällä hetkellä vielä iso kysymysmerkki. <b>TSV</b></li> <li>• Valiokunta on huolissaan siitä, että suunnitelmat ovat liian optimistisia. Kustannukset tulevat kasvamaan varmasti, sillä palveluntarve tulee edelleen kasvamaan. Myös aikataulua pidetään mahdollisesti liian kireänä, koska palveluiden keventämiseen ei uskota päästävän tällä aikataululla. Valiokunta on huolissaan, että tästä syystä kustannukset edelleen kasvavat erityissairaanhoidon osalta. <b>TSV</b></li> <li>• Ohjelma sinällään on hyvä ja toimenpiteet myös, kunhan ne pystytään toteuttamaan. Ketään ei saa jättää hoitamatta, jos suunnitelmaa ei pystytä toteuttamaan. Valiokunta haluaa, että ikäihmisistä pidetään huolta myös jatkossa. Valiokunta ei ole vakuuttunut siitä, että riittävätkö nämä kehittämisohjelman tavoitteet ja toimenpiteet siihen, että ikäihmiset saavat sitä palvelua, jota tarvitsevat. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Huomioitu valmistelussa (4/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Vammaisten asumispalveluselvitys on vasta alkuvaiheessa ja puutteellinen ja aikataulu siihen tutustumiseen on tiukka	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Monipalveluvaliokunta katsoo, että vammaisten asumispalvelujen selvityksestä ei voida vielä tässä vaiheessa antaa varsinaista lausuntoa. Selvitys on vasta alkuvaiheessa, keskeneräinen ja hyvin yleisellä tasolla. Selvitystä on syytä jatkaa, syventää ja täsmentää yhteistyössä eri viiteryhmiä ja asiantuntijoiden kanssa. <b>MPV</b></li> <li>• Vammaisneuvosto pitää aikataulua saatuihin selvityksiin perehtymiseksi liian tiukkana sekä selvityksiä puutteellisina ja hyvän hallintotavan vastaisina. Selvityksestä puuttuu täysin asukkaiden oman näkemyksen selvittäminen, henkilökunnan osallisuus sekä vammaisneuvoston ja kolmannen sektorin asiantuntemus. Esimerkiksi esittelyssä selvitettiin, että asuntokanta on vanhentunutta ja kohderyhmäkohtaista asumista on vähän tarjolla. Viitattiin vaikeavammaisten mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntymiseen. Selvitystä sille, mihin tutkimustietoon asia pohjautuu ei saatu. <b>VamN</b></li> <li>• Vaikuttamistoimielimille tulee antaa todellinen mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. (Laki hyvinvointialueesta 611/2011, 32 §) <b>VamN</b></li> <li>• Vammaisneuvosto edellyttää, että asumispalveluja käytävillä henkilöillä ja Pirkanmaan vammaisneuvostolla on useampia edustajia tulevissa asumispalveluja kehittämissä työryhmissä. <b>VamN</b></li> <li>• Selvityksiä on vielä jatkettava ja tarkasteltava muiden vammaisten palvelukokonaisuuksien yhteydessä. Päätösten ja muutosten tekeminen liian kiireisessä aikataulussa vaarantaa laadukkaan lopputuloksen ja YK:n vammaissopimuksen oikeuksien toteutumisen. Tulisi odottaa uuden vammaispalvelulain voimaantuloa <b>VamN</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>VamN</b>
	Selvitykseen ollaan tyytyväisiä	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nuorisovaltuusto on tyytyväinen Pirkanmaan hyvinvointialueen vammaisten asumispalveluiden selvitykseen ja pystyy tukemaan siinä linjattuja toimenpiteitä. <b>NV</b></li> </ul>	<b>NV</b>
	Omatoimisuuden ylläpito	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Omatoimisuuden ylläpito ja parantaminen vähentävät vaativan asumispalvelun tarvetta. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>

# Huomioitu valmistelussa (5/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Vammaissosiaalityön rooli	<ul style="list-style-type: none"><li>Vammaissosiaalityön rooli on merkittävä ja kriittinen osaamistekijä vammaispalveluiden vaikuttavuuden kannalta. <b>HJ</b></li></ul>	<b>HJ</b>
	Kustannusten selvittäminen	<ul style="list-style-type: none"><li>On käytännössä mahdotonta tehdä kestäviä, kustannustehokkaita, laadukkaita ja eettisesti kestäviä päätöksiä hyvinvointialueemme ja toisaalta koko maamme talouden kannalta (mikä tässä tilanteessa olisi äärimmäisen viisasta ja tarpeellista), jos kunkin palvelun tuottamisen kokonaiskustannukset eivät ole ennen päätöksentekoa tiedossa. <b>TSV</b></li><li>Pirkanmaan hyvinvointialue on tällaisenaan ollut toiminnassa suhteellisen lyhyen aikaa, mutta varmasti on kunnilta saatavissa hintatietoja, ja onhan monet sopimukset siirtyneet kunnilta Pirhalle. Noin-arvioita on varmasti mahdollista tehdä. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>
	Harjoittelupaikkojen väheneminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Harjoittelupaikat vähenevät alueilla, joista fyysiset toimipisteet karsitaan. Opiskelijoiden mahdollisuus ottaa harjoittelupaikka kaukaa kotipaikkaansa ei motivoi. Harjoittelupaikat myös absoluuttisesti vähenevät, kun palveluita siirtyy etäpalveluiksi. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>

# Huomioitu valmistelussa (6/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Yleiset kommentit selvityksestä	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on tyytyväinen mielenterveys- ja päihdepalveluasiakkaiden asumispalveluiden kehittämisen selvitykseen ja siinä esitettyihin toimenpidesuunnitelmiin ja pystyy tukemaan näitä. Kuitenkin nuorisovaltuusto haluaa kommentoida selvitystä ja nostaa esiin sen tavoitteiden mukaisia painopisteitä. <b>NV</b></li> <li>Monipalveluvaliokunta toteaa, että lausunnon valmisteluun käytettäväksi annettu aika ei vastaa hyvän hallinnon valmistelutapaa. Huolellinen perehtyminen neljään eri selvitykseen samanaikaisesti ja näihin annettavien laadukkaiden lausuntojen laatiminen ei ole mahdollista annetussa aikataulussa. <b>MPV</b></li> <li>Mielestämme selvityksen lopusta on tarpeen lähteä liikkeelle, sillä siellä todetaan kokonaisvaltaisen tilannekuvan muodostamisen asumispalveluiden tilanteesta olevan tällä hetkellä haastavaa. Haasteiden on kuvattu liittyvän hajanaisuuteen tietojärjestelmissä ja toimintamalleissa sekä eroavaisuuksiin palveluprosesseissa. Tilannekuvan muodostaminen on mielestämme ensisijainen tavoite strategisen suunnittelun pohjalle, jotta riittävä tietopohja on varmistettu. Päihdepalveluiden hankintasopimuksien läpikäynti ja käytännön haasteiden tunnistaminen niistä on mielestämme tärkeä valmistelun osa. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>NV</b> <b>MPV</b> <b>VPV</b>
	Palvelurakenteiden vanhanaikaisuus ja käytäntöjen kirjavuus	<ul style="list-style-type: none"> <li>Muutoksen tarpeet asumispalveluissa ikääntyneille mielenterveys- ja päihdeasiakkaille tiedostettava; rakenteet ovat vanhoja ja käytänteet monilta osin kirjavia. <b>TEHY</b></li> <li>Muutoksessa on huomioitava sen koordinointi, jotta palveluketjut muuttavat toimintaansa samanaikaisesti. <b>TEHY</b></li> </ul>	<b>TEHY</b>
	Palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mielenterveys- ja päihdepalvelujen esteettömyys on tärkeää myös asiakkaan lähipiirin ja palveluissa työskentelevien vammaisten henkilöiden kannalta. <b>VamN</b></li> <li>Yhdenvertaisuus ei takaa oikeudenmukaisuutta. Oikeudenmukaisuus on sitä, että kaikilla on samanlainen mahdollisuus palveluihin hakeutumisessa. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VamN</b>
	Oman asumistuotannon riittämättömyyden pelko	<ul style="list-style-type: none"> <li>Huoli siitä, jos oman asumisen tarvetta olisi enemmän kuin mitä voidaan järjestää. <b>HKV</b></li> </ul>	<b>HKV</b>
	Ennaltaehkäisy ja matalan kynnyksen palvelut	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ennaltaehkäiseviin ja matalan kynnyksen palveluihin panostamista monipalveluvaliokunta pitää kannatettavana asiana. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>

# Huomioitu valmistelussa (7/7)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihdeasikkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Järjestötoimijoiden asiantuntijuus	<ul style="list-style-type: none"><li>Järjestötoimijoiden asiantuntemus tulee hyödyntää. <b>HJ</b></li></ul>	<b>HJ</b>
	Tasavertainen palvelutuotanto	<ul style="list-style-type: none"><li>On tärkeää, että kotiin tuotettavissa palveluissa tasa-arvo toteutuisi. Kun ottaa yksityiseltä kotiin tuotettuna palveluna, on oikeutettu kotitalousvähennykseen. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>
	Harjoittelupaikkojen väheneminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Harjoittelupaikat vähenevät alueilla, joista fyysiset toimipisteet karsitaan. Opiskelijoiden mahdollisuus ottaa harjoittelupaikka kaukaa kotipaikkaansa ei motivoi. Harjoittelupaikat myös absoluuttisesti vähenevät, kun palveluita siirtyy etäpalveluiksi. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>
	Kustannusten selvittäminen	<ul style="list-style-type: none"><li>On käytännössä mahdotonta tehdä kestäviä, kustannustehokkaita, laadukkaita ja eettisesti kestäviä päätöksiä hyvinvointialueemme ja toisaalta koko maamme talouden kannalta (mikä tässä tilanteessa olisi äärimmäisen viisasta ja tarpeellista), jos kunkin palvelun tuottamisen kokonaiskustannukset eivät ole ennen päätöksentekoa tiedossa. <b>TSV</b></li><li>Pirkanmaan hyvinvointialue on tällaisenaan ollut toiminnassa suhteellisen lyhyen aikaa, mutta varmasti on kunnilta saatavissa hintatietoja, ja onhan monet sopimukset siirtyneet kunnilta Pirhalle. Noin-arvioita on varmasti mahdollista tehdä. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (1/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
	<b>Toimenpideohjelmien konkreettisuus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Toimipideohjelmista tulee tehdä riittävän konkreettisia. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VamN</b>
	<b>Asukkaiden sijoittaminen ja omaiset</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Asukkaat sijoitettava niin, että omaiset pääsevät helposti katsomaan eli riittävän lähelle <b>VamN</b></li> <li>Omaishoidon tilapäishoitoa kehitettävä ja hoitopaikkojen tulee olla omaiselle saavutettavia - etäisyys, kuljetusten korvattavuus huomioitava <b>VamN</b></li> <li>Asumispalveluita ei pidä keskittää liiaksi, jotta omaisilla on mahdollisuus vierailta ja myös tukea läheistään arjessa. Tehtäviä voi siirtyä lisää omaisten vastuulle, jos asiakas siirtyy kevyemmille palveluille. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>VamN TSV</b>
<b>IKI2035 -ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos</b>	<b>Palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Saavutettavuus ja esteettömyys huomioitava palveluissa, esim. kommunikaatio ja aistiongelmat. <b>VamN</b></li> <li>Digipalveluiden käyttöön tulee olla opastusta ja riittävä tuki. Myös henkilökohtainen palvelu tulee olla saatavilla. Huomioitava, ettei kaikilla ole vahvaa tunnistautumismahdollisuutta. <b>VamN</b></li> <li>Pienet kunnat ja reuna- alueet on huomioitava yhdenvertaisesti lähipalveluiden ja saavutettavuuden osalta. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VamN</b>
	<b>Henkilöstön veto- ja pitovoimatekijät ja niiden kehittäminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Omaishoidon houkuttavuuden lisääminen hoitajan riittävällä tuella, palkkioilla ja muilla eduilla, tilapäishoidolla ja tukipalveluilla. <b>VamN</b></li> <li>Henkilöstön pitovoima ja työn houkuttelevuus. <b>VamN</b></li> <li>Perhehoidon kehittäminen ja tiedottaminen. Huomioitava, että asukkaan palvelutarve soveltuu perhehoitoon. Perhehoitajuuden houkuttelevuutta lisättävä. <b>VamN</b></li> <li>Harjoittelupaikat toisen asteen opiskelijoille (mm. lähihoitajat) on varmistettava, jotta henkilöstön saatavuus varmistuu. Tällä hetkellä tulppana toisella asteella on harjoittelupaikkojen vähyys, työpaikkojen halukkuus ottaa harjoittelijoita on vähentynyt osin resurssipulan vuoksi. <b>TSV</b></li> <li>Henkilökunnalle pitää saada jokin lisäkorvaus/bonus siitä, että ottavat opiskelijan ohjattavakseen <b>TSV</b></li> <li>Harjoittelupaikat vähenevät alueilla, joista fyysiset toimipisteet karsitaan. Opiskelijoiden mahdollisuus ottaa harjoittelupaikka kaukaa kotipaikkaansa ei motivoi. Harjoittelupaikat myös absoluuttisesti vähenevät, kun palveluita siirtyy etäpalveluiksi. <b>TSV</b></li> <li>Työvoimapulaan toimenpiteitä, jotta 1) saadaan alalta poistuneita takaisin (ja pidetään alalla vielä olevat), 2) koulutusmahdollisuuksien lisääminen (harjoituspaikkojen takaaminen), 3) ulkomaisten työntekijöiden houkuttelu <b>TSV</b></li> </ul>	<b>VamN TSV</b>



# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (2/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämisen- ohjelmaluonnos	Palveluohjauksen tarjoaminen asukkaalle omalla alueella	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirkan Lähitorin tulee tarjota tietoa palveluista, palveluohjauksesta ja ikäihmisten hyvinvointia tukevaa toimintaa asukkaalle omalla alueella. Lähitoritoiminta tulee rakentaa yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa, jotta saavutetaan myös ne ikäihmiset, jotka eivät vielä ole sosiaali- ja terveyspalvelujen piirissä. Lähitoritoiminnan pitää jalkautua kunnan eri osiin, liikkuvana toimintana. <b>VN</b></li> <li>Asukkaalle tulee saada tarpeensa mukaiset, selkeät ohjeet ja palvelupolku Lähitorilta alkaen. <b>VN</b></li> </ul>	<b>VN</b>
	Omaishoitajien työn arvostuksen kasvattaminen ja omaisten huomiointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Omaishoitajien työtä ja jaksamista tulee arvostaa ja tukea entistä paremmin. Hoitajien vapaapäivät ja lainmukaiset tukipalvelut omaishoitajille varmistettava. Omaishoidon vapaapäivien käyttömahdollisuuksia kehitettävä joustavammaksi. Omaishoidettavan hoito pitää voida järjestää tutussa hoitopaikassa. <b>VN</b></li> <li>Omaisten jaksaminen on koetuksella mielenterveys- ja päihdeasioissa, samoin häpeän kokemus ja puhumattomuus yleistä. Yhteistyöhön järjestöjen kanssa panostettava (esim. FinFami) <b>VN</b></li> <li>Omaishoitajien työtä ja jaksamista tulee arvostaa ja tukea entistä paremmin. Hoitajien vapaapäivät ja lainmukaiset tukipalvelut omaishoitajille varmistettava. Omaishoidon vapaapäivien käyttömahdollisuuksia kehitettävä joustavammaksi. Omaishoidettavan hoito pitää voida järjestää tutussa hoitopaikassa. <b>VN</b></li> <li>Kotona asumisen tukipalveluita pitää lisätä ja on huomioitava erityisesti ne omaistaan kotona hoitavat, jotka eivät ole virallisesti omaishoitajia. <b>VN</b></li> <li>Jotta omaishoidon prosentuaalista määrää saadaan kasvatettua, tulee omaishoitajille taata riittävä korvaus hoidosta sekä järjestää heidän muu tarvitsemansa tuki ja varmistaa vapaapäivien toteutuminen. <b>MPV</b></li> <li>Kotona asumisen tukeminen on asetettu tavoitteeksi, kuten myös omais- ja perhehoidon vahvistaminen ja lisääminen. Miten tämä on tarkoitus toteuttaa – mistä resurssi otetaan? Suuri osa omaishoitajista on ikäihmisten puolisoita tai muita läheisiä, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta. Valiokunta toivookin omaishoitajien arvokkaan työn vahvaa tukemista sekä ohjausta. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>VN</b> <b>MPV</b> <b>TSV</b>
	Ikäntyneiden yksinäisyyden vähentäminen ja yhteisöllisen asumisen kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yksinäisyyttä tulee ehkäistä ja yhteisöllisyyttä lisätä. <b>VN</b></li> <li>Yhteisöllisen asumisen kehittäminen on välttämätöntä. Tulee luoda mahdollisuudet todellisen yhteisöllisyyden syntymiseen. Yhteisöllisessä asumisessa pitää huolehtia myös yöaikaisesta turvasta ja tuesta riittävän laajuutena. <b>VN</b></li> <li>Päivätoiminnalla on suuri merkitys ikäihmisten yksinäisyyden vähentämisen kannalta <b>VN</b></li> <li>Yhteisöllisen asumisen edellytysten luominen on välttämätöntä aktiivisessa yhteistyössä mm. kuntien ja rakentajien kanssa, jotta yhteisölliseen asumiseen soveltuvia tiloja saadaan eri puolille Pirkanmaata. Rakentamishankkeiden aikaansaaminen edellyttää sitä, että hyvinvointialue sitoutuu tilojen vuokraamiseen. <b>VN</b></li> </ul>	<b>VN</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (3/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämishjelmaluonnos	Henkilöstön koulutus ja työnkuvat	<ul style="list-style-type: none"> <li>Sisäiseen koulutukseen on panostettava, erityisesti hoitotyön kirjalliseen raportointiin sekä kliiniseen osaamiseen <b>TEHY</b></li> <li>Jatkossa tulisi varmistaa että ammattilaiset tekevät koulutustaan vastaavaa työtä ja tarvittaessa on palkattava avustavaa henkilökuntaa tukemaan ammattilaisten keskittymistä perustyössä ja hakea säästöjä kohdistamalla tehokkaasti oikeat ihmiset oikeisiin tehtäviin. Työnkuvia tulee tarkastella ja muuttaa rohkeasti. <b>MPV</b></li> <li>Muutostyöhön tarvitaan riittävät resurssit <b>MPV</b></li> <li>Henkilöstön koulutuksen lisääminen tulee näkyä palkassa <b>MPV</b></li> </ul>	<b>TEHY</b> <b>MPV</b>
	Ympäri vuorokautiseen hoivaan panostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ympäri vuorokautisen hoivan paikkoja tulee olla riittävästi suhteessa ennustettuun tarpeeseen. Mikäli kotihoitoa lisätään, on huolehdittava asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuudesta. <b>HKV</b></li> </ul>	<b>HKV</b>
	Pirha:n Lähitorin tulee tukea asukasta omalla alueellaan sekä rakentaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirha:n Lähitorin tulee tarjota tietoa palveluista, palveluohjausta ja ikäihmisten hyvinvointia tukevaa toimintaa asukkaalle omalla alueella sekä liikkuvana toimintona. Lähitoritoiminta tulee rakentaa yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa, jotta saavutetaan myös ne ikäihmiset, jotka eivät vielä ole sosiaali- ja terveyspalvelujen piirissä, mikä ehkäisee yksinäisyyttä. <b>VN</b></li> <li>Asukkaalle tulee saada tarpeensa mukaiset, selkeät ohjeet ja palvelupolku Lähitorilta alkaen. <b>VN</b></li> <li>Lähitoreja kehitettävä matalankynnyksen tiedon jaon keskuksina. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VN</b> <b>VamN</b>
	Ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vahva panostaminen ennalta ehkäisevään toimintaan, erityisesti ikääntyneiden liikuntaan, yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa. Kuntien vanhusneuvostojen yhteistyökumppanuus terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä ja edunvalvojana on tärkeä. <b>VN</b></li> <li>Ennaltaehkäisevien palveluiden tulee jatkossa olla keskeinen osa palvelukokonaisuutta ja riittävästi resursoituja. <b>HJ</b></li> <li>Valiokunta haluaa korostaa panostusta ennaltaehkäiseviin ja kuntouttaviin palveluihin. Näiden resurssit tulee olla riittävät, jotta palvelutarpeet eivät kasvaisi liikaa. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>VN</b> <b>HJ</b> <b>TSV</b>
	Etsivään vanhustyöhön panostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Etsivää vanhustyötä tulee lisätä koko Pirkanmaan kattavaksi yhteistyössä järjestöjen, kuntien ja seurakunnan kanssa. Tulee järjestää kuntakohtaisesti matalan kynnyksen toimintaa, sosiaalista tukea ja palveluja, jotta löydetään tuen ja avun tarpeessa olevia ikääntyneitä ihmisiä oikea-aikaisesti. <b>VN</b></li> </ul>	<b>VN</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (4/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämishajonmalluonnos	<b>Teknologia- ratkaisujen tulee olla vaikuttavia</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Teknologian ratkaisujen tulee lisätä ikäihmisen hyvinvointia ja samalla voidaan mahdollisesti vapauttaa hoitajaresurssia. Digipalveluilla ei kuitenkaan voida korvata ihmisen tekemää hoitotyötä <b>VN</b></li> <li>Teknologiaratkaisut tulee suunnitella käyttäjälähtöisesti. Ikäihmisten tulee saada riittävä tuki ja motivointi digipalveluiden ja teknologian käyttöön. Ohjausta ja neuvontaa tulee saada kuntien järjestämänä ja yhteistyössä järjestöjen kanssa. <b>VN</b></li> <li>Miten voidaan hyödyntää digitaalisia palveluja <b>MPV</b></li> <li>Erialaisten digiratkaisujen käyttöönotto vaatii paljon opastusta ja aikaa, jotta ikäihmiset voivat oikeasti niitä käyttää. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>VN MPV TSV</b>
	<b>Hoidon varmistaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirhan tulisi nostaa ammattihenkilöiden määrää huomattavan paljon kotihoidossa sekä yhteisöllisessä asumisessa kompensoidakseen ympärivuorokautisten paikkojen vähentämistä. <b>SuPer</b></li> </ul>	<b>SuPer</b>
	<b>Lakisääteisten toimintojen varmistaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisessa tulisi tarjota lakiperustaisesti laadukkaita ja riittäviä sosiaali- ja terveyspalveluita, taata riittävä ja hyvin koulutettu henkilöstö, johdettava toimintaa laadukkaasti, sekä varmistettava riittävä osaaminen kotihoidossa (lausunnossa viittaukset myös lakipykäliin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista) <b>SuPer</b></li> </ul>	<b>SuPer</b>
	<b>Henkilöstöön liittyvään lakiin vaikuttaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Selvityksestä herää esiin henkilöstörakenteeseen liittyvä ehtojen tiukkuus (esim. turva-auttajat ja heidän kelpoisuusvaatimuksensa, yksilönsuoja, tietosuojan vaatimukset, mitoitus, henkilöstörakenne), Pirhan tulee vaikuttaa lainvalmisteluun/lainsäätäjän toimintaan. <b>HJ</b></li> </ul>	<b>HJ</b>
	<b>Perhehoidon lisääminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Perhehoito tulee nostaa todelliseksi vaihtoehdoksi panostamalla perhehoidon ohjaamiseen, koulutukseen ja markkinointiin. Perhehoitajien määrän lisäämistä tulee tukea. <b>VN</b></li> <li>Monipalveluvaliokunta esittää aktiivista toimintaa perhehoidon laajentamiseksi. Keskeinen keino on nostaa perhehoitajan palkkio houkuttelevalle tasolle sekä huolehtia perhehoitajien tuesta ja koulutuksesta. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>VN MPV</b>
	<b>Lausunnon palauttaminen valmisteluun</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunta esittää, että IKI2035 palautetaan valmisteluun. Esitämme sen tekemistä laajana viranhaltijatyönä, jossa kuullaan asiantuntijoita ja ikäihmisten järjestöjä. Tärkeätä olisi kuulla myös Pirkanmaan hyvinvointialueen keskeisen sidosryhmän eli Tampereen Yliopistoon kuuluvaa ikääntymisen huippututkimusyksikköä. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	<b>Paluu Lähitori-malliin</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunnalla on pelko myös eriarvoisuuden lisääntymisestä. Hyvin varakkaat ihmiset kykenevät ostamaan itselleen ja läheisilleen tarpeen mukaista hoitoa, ja ovat sitten entistä vastahakoisempia tukemaan veroillaan tavallisen kansan vanhustenhoitoa. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (5/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämis-ohjelmaluonnos	Rakentamisen suunnittelun käynnistäminen yhteistyössä kuntien kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asuntojen rakentamisen suunnittelu tulee käynnistää viipymättä. Kaavoituksessa sekä tonttivarautumisessa on mahdollisuus kehittää myös kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Asukkaiden vuokranmaksukyvyyn kannalta on tärkeitä pitää mukana vahva Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:n investointiavustus- ja korkotukilainamahdollisuus Kunnilla ja kuntien omistamilla vuokratyöyhtiöillä on mahdollisuus saada niitä. <b>MPV</b></li> <li>Yhteistyö kuntien ja kolmannen sektorin kanssa ARA-hankkeiden ja muiden hankkeiden suunnittelussa ja käynnistämisessä. Jaosto pitää vuoropuhelua tärkeänä näiden toimijoiden kanssa. <b>KTJ</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>KTJ</b>
	Palvelutarpeen oikea-aikaisuuden arvio	<ul style="list-style-type: none"> <li>Oleellista on vähentää ja/tai viivästyttää palveluasumisen tarvetta ja lisätä omatoimisuutta ja kotona pärjäämistä kaikin mahdollisin keinoin (elintapaohjaus, ravitsemus, liikunta, kulttuuri, sosiaaliset suhteet ym.) yhteistyössä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Palvelutarpeen muutoksiin reagointi oikea-aikaisesti. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Hoidon ja asumisen yhteensovittaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Toimintakyvyn ylläpito vaatii riittävän ja toimivan perusterveystuon ja pitkäaikaissairauksien hyvän hoidon. Hoidon ja asumisen yhteensovittaminen on oleellista. <b>VPV</b></li> <li>Kotona asumisessa mm. kotiin tuotavat palvelut, vastuuhenkilöt, turvallisuus ja yhteydenoton helppous edesauttavat kotona selviytymistä. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Ostopalveluiden vs omien palveluiden selvittäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ostopalvelu vs. oma toiminta vaatii lisäselvitystä sekä laadun että kustannusten suhteen. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Etäpalveluiden ja ylipäänsä toimivien käytänteiden evaluointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kotihoidon toteutuksessa etäisyydet huolestuttavat, eikä etäyhteyksien toimivuudesta olla vakuuttuneita. Liikkuvien ja etäpalvelujen huolellista evaluointia kaivataan. Jo tällä hetkellä hyvin toimivat käytänteet tulisi läpikäydä, mallintaa ja monistaa. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Yhteistyö järjestöjen kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>1.Ohjaus ja neuvonta -tulisiko tässä vahvemmin korostaa vapaaehtoistoimintaa / järjestöt, seurakunnat, kolmas sektori -tulisiko näihin resursoida myös taloudellisesti jopa nykyistä enemmän – nyt käytössä muistaakseni n. 600.000 € alan järjestöjen tukemiseen -erityisesti tarvittaisiin resursseja asiakkaitten ohjaukseen (kansalaisneuvonta) mm. palvelujen käyttöön liittyen (esim. digipalvelut) sekä myös etuuksien ja tukipalveluiden hakemiseen - voisiko hyvinvointialue organisoida koulutusta näille "kansalaisneuvojille". <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (6/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämishajelmaluonnos	Asumispalvelut asukkaan tarpeeseen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Erialaisten asumispalveluiden tulisi pohjautua asukkaiden palvelutarpeeseen, ei kustannusten kasvun hillitsemiseen! Korvaavat palvelut tulee olla valmiina, ennen kuin laitoshoidosta siirrytään toisiin tai kevyempiin palveluihin. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	Monikulttuurisuuden huomiointi asiakastyössä on tärkeää	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Monikulttuurisuus ja sen asiakastyöhön luomat tarpeet tulee huomioida <b>HKV</b></li> </ul>	<b>HKV</b>
	Tutkimustietoon pohjautuvat vaikutusten arvioinnit	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valiokunta toivoo ammattimaisia, mielellään tutkimustietoon perustuvia vaikutusten arviointeja, mielellään siten että arvioitavana on useampia kuin yksi vaihtoehto kehityksen suunnalle. Tehtävien päätösten vaikutusten väestöömme tulee olla selvät, ennen kuin päätöksiä tehdään. Toivotaan myös vaikutusten arviointeja sen suhteen, kuinka palvelujen kehittäminen suunnitellulla tavalla vaikuttaisi ennen kaikkea asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen ja toiseksi hoivaköyhyyteen eli hoitovajeen kasvuun. Myös vaikutukset muiden palveluiden (esim. ensihoito, omaishoidon tuki, sairaalapalvelut jne.) kysyntään tulee selvittää laajasti. <b>TSV</b></li> <li>• Poliittisen päätöksenteon käyttöön on laadittava kattavat vaikutusarviot. <b>ALJ</b></li> </ul>	<b>TSV ALJ</b>
	Vammaisten ja vanhusten hyvinvointi ja oikeudet	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Yhdyspintatyöskentelyllä tulee tukea vanhusten ja vammaisten hyvinvointia Pirkan, kuntien ja järjestöjen yhteistyöllä. <b>VamN</b></li> <li>• Valmistelussa tulee huomioida vammaisten oikeuksien yleissopimus sekä vanhusten oikeuksien toteutuminen (perustuslaki, vanhuspäätöslaki). <b>VamN</b></li> <li>• Ohjelmasta tulisi näkyä, miten muutoksessa turvataan asiakkaiden perusoikeudet ja autonomia. <b>ALJ</b></li> </ul>	<b>VamN ALJ</b>
	Tietosuoja- ja turvallisuus varmistettava	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tietosuoja ja - turvallisuus varmistettava ja laadittava ohjeet mahdollisten riskien varalta. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VamN</b>
	Valtuutettujen ja toimielinten informointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• On äärimmäisen tärkeää, että kaikille valtuutetuille ja eri toimielinten edustajille avattaisiin Pirkanmaan hyvinvointialueen toimesta laskelmia, joiden avulla kuvannettaisiin, mitä maksaa minkäkin palvelun tuottaminen a) omana tuotantona b) yksityisen sektorin c) kolmannen sektorin tuottamana. Tarkoittaen sitä, että otettaisiin huomioon aivan kaikki tekijät ja tahot, jotka näiden sote-menojen rahoitukseen liittyvät ja mistä kokonaishinta muodostuu. Huomioitaisiin siis sekä tuotantokulut ja asiakasnäkökulma kaikkineen, muun muassa kotitalousvähennyksineen, KELA-korvauksineen ynnä muineen. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (7/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämisen ohjelmaluonnos	Kotihoidon palveluihin panostaminen ja tulosten mittaaminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Kotihoidon palveluita tulee tukea riittäväillä kuntoutuspalveluilla, kuten kuntoutusjaksoilla ja yksittäisillä kuntosalikäynneillä <b>VN</b></li><li>Kotihoidon tulee huomioida RAI-mittarin tulosten lisäksi arjen kattava hoito- ja palvelutarve <b>VN</b></li><li>Kotihoidon resurssien riittävyys mietityttää valiokuntaa ja nämä resurssit tulee taata. Kotihoidon kriteereitä ei myöskään tule löysentää. <b>TSV</b></li></ul>	<b>VN</b> <b>TSV</b>
	Laadun korostaminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Laatu ja sisältö tulisi näkyä kaikissa ohjelmissa selkeästi omana osanaan. Tulisi eritellä ja saattaa selkeästi näkyviin, millaisia laatu- ja sisältövaatimuksia kullekin asumispalvelun muodolle eri asiakasryhmät huomioiden on asetettu, miten näiden toteutumista seurataan ja mitä seuraa, jos vaatimuksista poiketaan. <b>TSV</b></li><li>Ohjelmasta tulisi näkyä, millä tavoin laadun seurannasta huolehditaan. <b>ALJ</b></li></ul>	<b>TSV</b> <b>ALJ</b>
	Tulevaisuuden skenaarioihin varautuminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnassa tulee varautua myös erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin - myös niihin, mitä mahdolliset palveluverkoston kohtuullisen radikaalitkin leikkaukset ja uudelleenjärjestelyt voivat tuoda tullessaan. Jos päädytään tilanteeseen, jossa joudutaankin toteamaan, että palveluita ei olekaan saatavana riittävästi, on pystyttävä toimimaan nopeasti. Tällöin myös on oltava tiedossa erilaisten tuotantotapojen kustannukset. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>
	Yhteistyö tutkijoiden kanssa palveluiden kehittämisessä	<ul style="list-style-type: none"><li>Palvelujen kehittäminen tulee tehdä aktiivisessa vuorovaikutuksessa alan tutkijoiden kanssa. <b>ALJ</b></li></ul>	<b>ALJ</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (8/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Henkilökunnan osaaminen ja työskentely-edellytykset	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nuorisovaltuusto haluaa tuoda esille henkilökunnan osaamisen sekä työmotivaation tärkeyden sosiaalipalveluissa. Valmiiksi olevan henkilöstöpulan takia halutaankin painottaa nykyisen ammattitaitoisen henkilökunnan tärkeää roolia asumispalveluiden laadun takaamisessa. Nuorisovaltuusto suhtautuukin kriittisesti kaikkiin asiaan koskeviin leikkaustoimenpiteisiin. Myös työntekijöiden työhyvinvoinnista pitää huolehtia. <b>NV</b></li> <li>Myös kotihoidon avustavan henkilöstön ohjaus ja koulutus on tarpeellista. Vanhempien jaksamisen kartoitus ja riittävän varhainen avun tarjoaminen usein oleellista kotona selviytymisessä. <b>VPV</b></li> <li>Moniosaavan henkilöstön saatavuudesta on pidettävä huolta ja varsinkin heidän jaksamisestaan ja työssä pysymistään tuettava. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>NV</b> <b>VPV</b> <b>VamN</b>
	Yhteistyö toimijoiden välillä	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhteistyö eri sektoreiden kanssa pitäisi olla koordinoitua, jotta avuntarvitsija voidaan ohjata riittävän varhain tarvitsemansa palvelun piiriin. Asumisen ja terveyspalvelujen joustava yhteistyö tulisi varmistaa. <b>VPV</b></li> <li>Yhdistykset ja järjestöt on otettava laajemmin mukaan kehittämään ja auttamaan palveluissa. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VPV</b> <b>VamN</b>
	Aikataulu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Aikataulu: Selvityksessä olisi syytä ottaa selkeämmin kantaa aikatauluun, nyt selvityksestä ei saa käsitystä siitä, että kyseessä on pitkän tähtäimen suunnitelma. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Valtuutettujen ja toimielinten informointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>On äärimmäisen tärkeää, että kaikille valtuutetuille ja eri toimielinten edustajille avattaisiin Pirkanmaan hyvinvointialueen toimesta laskelmia, joiden avulla kuvannettaisiin, mitä maksaa minkäkin palvelun tuottaminen a) omana tuotantona b) yksityisen sektorin c) kolmannen sektorin tuottamana. Tarkoittaen sitä, että otettaisiin huomioon aivan kaikki tekijät ja tahot, jotka näiden sote-menojen rahoitukseen liittyvät ja mistä kokonaishinta muodostuu. Huomioitaisiin siis sekä tuotantokulut ja asiakasnäkökulma kaikkineen, muun muassa kotitalousvähennyksineen, KELA-korvauksineen ynnä muineen. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	Toimitilojen saattaminen viranomaismääräysten mukaisiksi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tiedot oman tuotannon toimintaan kelpaamattomista asumisyksiköistä (dia 15): asukkaiden määrä ja ikärakenne, minkä asteista asumispalvelua näissä järjestetään, sijainti, toimenpidesuunnitelma, kustannusarvio/aikataulu eri vaihtoehtoista, henkilökunta. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Asumispalveluiden keskittäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Asumispalveluita ei pidä keskittää liiaksi, jotta omaisilla on mahdollisuus vierailta ja myös tukea läheistään arjessa. Sillä tehtäviä voi siirtyä lisää omaisten vastuulle, jos asiakas siirtyy kevyemmille palveluille. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (9/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Vammaispalveluiden tarkasteleminen osana laajempaa kokonaisuutta	<ul style="list-style-type: none"> <li>Esittelytekstin mukaan jatkovalmistelussa vammaisten asuminen on syytä tarkastella osana laajempaa vammaispalvelujen kokonaisuuden tarkastelua (saatujen tietojen mukaan ns. neljäs aalto), jossa selvitykseen liitetään mm. vammaissosiaalityö sekä päiväaikainen toiminta (esim. työ- ja päivätoiminta) suhteessa asumisen ratkaisuihin sekä vammaisten palveluita koskevat tuotantotapa-analyysit. <b>MPV</b></li> <li>Monipalveluvaliokunta suosittelee ja kannattaa edellä mainittua suunnitelmaa eli vammaisten asumispalveluiden suunnitelman siirtämistä kokonaan käsiteltäväksi osana laajempaa vammaispalvelujen kokonaisuutta. <b>MPV</b></li> <li>Vammaisneuvosto pitää tärkeänä, että vammaisten asumispalvelut käsiteltäisiin yhdessä vammaispalvelujen muiden kokonaisuuksien kanssa, koska palvelut nivoutuvat olennaisesti yhteen kokonaisuutena muiden vammaispalvelujen kanssa. Puutteelliset selvitykset ja erillisyysskokonaisuudesta vaikeuttaa asumispalveluiden kehittämistä ja vammaisten oikeuksien toteutumista. Nykyisessä selvityksessä on vertailtu vain muutamien palvelujen kustannusvaikutuksia. Erilaiset asumispalvelumuodot on selvitettävä tarkemmin ja lisäksi on huomioitava mahdollisuudet yksilölliseen asumiseen palveluyksikköjen ulkopuolella esimerkiksi henkilökohtaisen avun avulla. Lyhytkestoiset säästöt ja palvelurakenteen muutokset ilman riittäviä kokonaisarviointeja aiheuttaa pitkäaikaista ja kohtuutonta haittaa yksittäisille vammaisille ihmisille. Esim. miten palveluluokamuutos neljännessä luokasta ensimmäiseen mahdollistuu ihmisoikeuserusteisesti ja asukkaan erityistarpeisiin vastaten. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>VamN</b>
	Asukkaiden ja läheisten suostumuksen ja oikeuksien huomiointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunta korostaa, että minkäänlaisia siirtoja asumispalveluissa ei saa tehdä ilman vammaisen/kehitysvammaisen henkilön ja heidän läheistensä suostumusta. <b>MPV</b></li> <li>Edellä mainittu koskee kaikenlaisia siirtoja, mm. siirtoja raskaammista asumispalveluista kevyempiin asumispalveluihin tai toisinpäin sekä paikkakuntien vaihtamisia. Vammaisilla henkilöillä on yhdenvertaisesti muiden kanssa mahdollisuus valita asuinpaikkansa sekä se, missä ja kenen kanssa he asuvat, eivätkä he ole velvoitettuja käyttämään tiettyä asuinjärjestelyä. Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä. (Suomen perustuslaki, 6 §, Yhdenvertaisuus ja 19 § Oikeus sosiaaliturvaan ja Suomen hyväksymä ja ratifioima YK:n Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista). <b>MPV</b></li> <li>Toivotaan vaikutusten arviointeja sen suhteen, kuinka palvelujen kehittäminen suunnitellulla tavalla vaikuttaisi ennen kaikkea asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen ja toiseksi hoivaköyhyyteen eli hoitovajeeseen kasvuun. <b>TSV</b></li> <li>Vammaisneuvosto muistuttaa, että minkäänlaisia muutoksia palvelumuodossa tai asuinpaikan sijainnissa ei saa tehdä ilman vammaisen/kehitysvammaisen henkilön ja heidän läheistensä suostumusta. Palvelusuunnitelmat tulee olla jokaisella palvelunkäyttäjällä ajan tasalla. Jokaisen vammaisen (vaikeavammainen, autistinen, puhevammainen) oma mielipide on selvitettävä korvaavilla kommunikointikeinoilla tai läheisen avustuksella. Asumispalveluita järjestettäessä on erityisesti huomioitava läheisten mahdollisuudet osallistua vammaisen arkeen ja vammaisen asiakkaan mahdollisuudet matkustaa läheisen luo. <b>VamN</b></li> <li>Ohjelmasta tulisi näkyä, miten muutoksessa turvataan asiakkaiden perusoikeudet ja autonomia. <b>ALJ</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>TSV</b> <b>VamN</b> <b>ALJ</b>



# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (10/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Yhdenvertaisuus ja Inhimillisen hoidon tärkeyden korostaminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Nuorisovaltuusto haluaa painottaa inhimillisen palvelun ja hoidon tärkeyttä. Pirkanmaan hyvinvointialueen tulee varmistaa se, että jokainen sen asukas saa omien tarpeidensa mukaista palvelua, jonka hän kokee tasavertaiseksi sekä inhimilliseksi. Tämä on varmistettava etenkin vammaisille kohdennetuissa palveluissa, esimerkiksi asuinpalveluissa. Tarpeellisen osallistamisen sekä valinnanvapauden takaaminen ovat myös hyvin tärkeitä osia inhimillisten palveluiden kokonaisuutta. <b>NV</b></li><li>Vammaisten ihmisten yhdenvertaiseen kohteluun kiinnitettävä huomiota suhteessa muihin kansalaisiin. <b>KTJ</b></li></ul>	<b>NV</b> <b>KTJ</b>
	Kokonaiskuvan selvittäminen vammaisten asumispalveluista, palvelu- ja tuotantorakenteiden selkiyttäminen ja uudistaminen kokonais-taloudellisesta näkökulmasta	<ul style="list-style-type: none"><li>Asumispalveluita käyttävien vammaisten henkilöiden määrät, ikäluokat ja asumisen tuen tarpeet tällä hetkellä Pirhassa. <b>MPV</b></li><li>Asumispalveluita käyttävien vammaisten henkilöiden määrät, ikäluokat, arvioidut tuen tarpeen muutokset tulevaisuudessa esim. 5 ja 10 vuoden päästä Pirhassa. <b>MPV</b></li><li>Kehitysvammaisten ja vammaisten tämänhetkiset asumispalvelut tarkemmin, eri tuottajamallit, sijainnit ja kustannukset Pirhan alueella sekä kustannusvertailu oman tuotannon ja ostopalvelujen välillä erityyppisissä asumispalveluissa. <b>MPV</b></li><li>Tällä hetkellä itsenäisesti (tuettuna) asuvien vammaisten määrä, ikärakenne ja asumisen tuen tarve? <b>MPV</b></li><li>Tarkempi analyysi (määrät, ikäluokat, sijainti, kustannukset) Pirhan alueella laitoshoidossa olevista (74?) henkilöstä (dia 15). <b>MPV</b></li><li>Kustannusvertailussa on havaittu, että oma tuotanto pystyy tuottamaan raskaammat palvelut edullisemmin, tästä kustannusvertailusta tarkemmat tiedot? <b>MPV</b></li><li>Tiedossa olevat, asumispalveluun parhaillaan jonottavat vammaiset Pirhassa ja minkälaista asumismuotoa jonottavat? Missä asuvat jonottaessaan? Kustannus jonotuksesta? <b>MPV</b></li><li>Tällä hetkellä vanhempien luona asuvien täysi-ikäisten ja täysi-ikää lähestyvien vammaisten määrä ja ikärakenne eli tulevaisuudessa mahdollisesti/todennäköisesti asumispalveluita tarvitsevat, arvio tuen tarpeen asteesta ja kustannuksista? <b>MPV</b></li><li>Pirhan alueelta muille hyvinvointialueille laitoshoitoon sijoitetut vammaiset henkilöt, joista määrät, ikäluokat ja kustannukset (dia 15). <b>MPV</b></li><li>Selvityksen (dia 15) mukaan hyvinvointialueen ulkopuolella on kehitysvammaisia asukkaita 21 yksikössä, joissa yli 40 asiakasta sekä vaikeavammaisia yli 10:ssä asumisyksikössä (näiden asukkaiden lukumäärää määrää ei ilmoitettu). Kyseisten vammaisten henkilöiden määrät, ikäluokat, asumistarpeet, kustannukset? <b>MPV</b></li><li>Asumispalvelukäyttöön suunnitteilla olevien kiinteistöjen tilanne, aikataulut ja kustannuslaskelmat sekä minkälaista asumispalvelua tarjoavat? (Dia 15: "Palvelutarpeen kapasiteetin lisäämiseksi on Pirkanmaan eri kunnissa valmisteilla 8 hanketta." ja "Asumisessa on vireillä yksi uusi asumisyksikkö-hanke: Hatanpää, Tampere"). <b>MPV</b></li></ul>	<b>MPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (11/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Palvelurakenteen keventäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tarkemmat tiedot esimerkiksi (dia 8), jossa kuvattu kustannushyötyjä teoreettisella tasolla. Eri palveluluokkia ei ole selvitetty lukijoille mitenkään. Selvityksestä ei myöskään käy ilmi, onko tällainen määrä potentiaalisia asiakkaita tosiasiallisesti olemassa jossain odottamassa aloitettavaa palvelua ja miksi palveluita olisi suunniteltu aloitettavaksi aivan ”väärästä” palveluluokasta eli liian tuetusta asumismuodosta? <b>MPV</b></li> <li>Tarkempi analyysi havainnosta, että osa asiakkaista on tällä hetkellä liian raskaissa palveluissa. Valiokunta kysyy perustuuko havainto ammattilaisen tekemään tarpeen arviointiin? Selvitys (määrät, ikäluokat, asumispalvelupaikat, kustannukset) näistä asiakkaista sekä Vammaispalvelujen vaativien erityispalvelujen Tukikeskuksessa olevista asukkaista, joiden asuminen voitaisiin järjestää kevyemmissä asumispalveluissa. Jos asumismuotoa kevennetään, minkä palveluiden/tukimuotojen tarve mahdollisesti vastaavasti kasvaa ja paljonko ne maksavat? <b>MPV</b></li> <li>Palvelurakenteen keventämisessä tulee muistaa henkilökohtaisen avun mahdollisuudet. Henkilökohtaisen avun sijaisjärjestelmää pitää kehittää. Työterveyshuollon oltava kattavampi. Hyvinvointialueen tarjottava vahvempaa tukea työnantajille ja avustajille esim. säännöllisen koulutusten ja työnohjauksen muodossa. Henkilökohtaiseen apuun tarvitaan veto- ja pitovoimaa. Toimivalla henkilökohtaisella avulla monet nykyisissä asumisyksiköissä asuvat vaikeavammaisat henkilöt voisivat siirtyä asumaan itsenäisemmin. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>VamN</b>
	Palveluverkon kehittäminen eri palvelukokonaisuudet huomioiden	<ul style="list-style-type: none"> <li>Selvityksestä puuttuu kokonaan Henkilökohtainen budjetointi, joka mahdollistaa vammaiselle henkilölle asiakaslähtöisesti järjestettävän avun ja tuen ratkaisut, esimerkiksi kevyemmän asumismuodon tai täysi-ikäiselle vammaiselle tai kehitysvammaiselle asumisen pidempään ikääntyvien vanhempiensa/läheistensä luona <b>MPV</b></li> <li>Asumispalvelujen kokonaisuuteen on syytä ottaa huomioon myös tilapäishoidon, kuten omaishoidon tuen vapaiden järjestäminen, jolla on iso merkitys kotihoidon onnistumisen kannalta. <b>MPV</b></li> <li>Aikataulu ikäihmisten asumisyksiköiden lääkärikonsultaatiotuen koskemisesta jatkossa 24/7 koko vammaispalvelua. Arvio täydennyskoulutuksen tarpeesta lääkärikonsultaatiotuen aihepiiriin laajentuessa. <b>MPV</b></li> <li>Kotisairaalan roolin avaaminen vammaisten asumispalveluissa. Asumista koskevien asiakastietojärjestelmien yhteensovittaminen (sosiaali- ja terveystietopalvelut) ja erityisesti tiedonsiirtoa koskevien käytäntöjen ja lainsäädännön saattaminen ajan tasalle. <b>MPV</b></li> <li>Vammaisten lasten asumisen vaihtoehtojen lisääminen on tavoitteena, tähän kaavaillut suunnitelmat (mm. lääkärituki) tarkemmin. <b>MPV</b></li> <li>Yhteistyö asumispalveluissa muiden HVA:n kanssa jatkossa? <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (12/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Palvelutuotannon tehostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nuorisovaltuusto on selvityksen kanssa samaa mieltä siitä, että Pirkanmaan hyvinvointialueen omaa palveluntuotantoa tulee tehostaa. Se on kuitenkin helpommin sanottu kuin tehty. Henkilöstöpula sekä nykyisten asumispaikkojen huono kunto ovatkin ongelmia, jotka tulee ratkaista ennen oman palvelutuotannon kehitystä. Nuorisovaltuusto katsoo, että tällä hetkellä ostopalveluita on hyödynnettävä ennen kuin oman palvelutuotannon taso on riittävä. Palveluiden ostaminen on tutkitusti tehokas, mutta jokseenkin myös kallis tapa varmistaa palveluiden saatavuus. <b>NV</b></li> </ul>	<b>NV</b>
	Ostopalveluiden kilpailutus	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nuorisovaltuusto korostaa, että ostopalveluita kilpailuttaessa on pystyttävä takaamaan asiakkaan valinnanvapaus sekä inhimillisen hoidon ja hoivan kriteerien täyttyminen. Pirkanmaan hyvinvointialueen on pystyttävä takaamaan henkilöstön ja palveluiden riittävyys myös vammaisten asumispalveluissa lisäkustannuksista huolimatta. Yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien avulla pystytään takaamaan monipuolinen ja yksilön hyvinvointia edistävä hoito sekä edistämään jo aikaisemmin korostettua valinnanvapautta. <b>NV</b></li> </ul>	<b>NV</b>
	Digitalisaatio	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitalisaatio on olennainen osa tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluita, mutta siirtyminen digitaalisiin palveluihin tulee tehdä maltillisesti pitkällä aikavälillä. Vammaispalveluiden asiakkaat eivät välttämättä pysty hyödyntämään sähköisiä palveluita ilman avustajaa tai opastusta, jolloin siirtyminen digitaalisten palveluiden piiriin tulee olemaan hidasta. Nopeassa ja äkillisessä siirtymässä saattaa siis tässä tapauksessa olla enemmän haittaa kuin hyötyä. <b>NV</b></li> <li>Vaikuttavat teknologiapalvelut helpottavat/nopeuttavat henkilöstön työtaakkaa. <b>HJ</b></li> </ul>	<b>NV</b> <b>HJ</b>
	Asumispalveluiden kilpailutuksessa ja ostopalveluissa vastuullisuus ja tehokkuus	<ul style="list-style-type: none"> <li>Palvelutarjonnassa tulee huomioida eri tasoisia asumistarpeita ja varmistaa asumispalvelujen tehokas ja vastuullinen kilpailutus. <b>HKV</b></li> <li>Vaikeavammaisten asumispalvelut tuotetaan Pirhassa lähes täysin ostopalveluina, joiden palvelunlaadun valvontaan hyvinvointialueen tulisi kiinnittää tarkempaa huomiota. <b>SuPer</b></li> </ul>	<b>HKV</b> <b>SuPer</b>
	Ympäri vuorokautiseen hoivaan panostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ympäri vuorokautinen 24/7 hoiva korvaa laitoshoidon ja samalla kodinomainen oma huone saniteettitiloineen on hyvä parannus nykyiseen edellyttäen, että hoitopaikkojen määrä on riittävä. <b>VN</b></li> </ul>	<b>VN</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (13/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Ihmisoikeus-perusteisuus ennen kustannussäästöjä	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vammaisneuvosto edellyttää, että vammaisten asumispalvelujen uudistamista tulee lähestyä ensisijaisesti ihmisoikeusperusteisesti, ei ainoastaan kustannussäästöjen näkökulmasta. <b>VamN</b></li> <li>Vammaisten palveluista ei pidä säästää, koska aiemmat budjetit ovat olleet alimitoitettuja. Nykyiset palvelut eivät mahdollista yhdenvertaisia, yksilöllisiä tarpeiden mukaisia palveluja eivätkä täytä YK:n vammaissopimuksen oikeuksia. Kaiken lähtökohdaksi tulee olla vammaisten ihmisarvon ja hyvän elämänlaadun mahdollistaminen. Positiivinen erityiskohtelu on huomioitava, jotta vammaiset saavat vastaavat palvelut kuin vammattomatkin. Vammaispalvelut korjaavat vamman aiheuttamaa eriarvoisuutta. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>VamN</b>
	Lainsäädännölliset näkökulmat	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhteistyö vaikuttamistoimielinten kanssa selvityksen valmisteluvaiheessa: Laki edellyttää, että vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttamiseen jo suunnitteluvaiheessa. Näin ei nyt tehdyssä selvityksessä ole toimittu, koska hyvinvointialueen Vammaisneuvosto ei ole ollut mukana suunnittelussa. (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32 §: Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet). <b>MPV</b></li> <li>Muut lainsäädännölliset näkökulmat: Omaa tuotantoa on lisättävä, jotta lain vaatimus täyttyy koskien hyvinvointialueen riittävää omaa palvelutuotantoa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, 2 luku, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen, 8 §, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu). <b>MPV</b></li> <li>Vammaispalvelulaki: Mahdollisimman tarkka selvitys ja huolellinen pohjatyö palvelisi myös uuteen tulevaan Vammaispalvelulakiin valmistautumista hyvinvointialueella. <b>MPV</b></li> <li>Uuden vammaispalvelulain päivityksen yhteydessä on varauduttava siihen, että hallituksen sinänsä tarpeellinen muutos soveltamisalan tarkennuksesta ei toteutuisikaan. Tämä johtaisi henkilöstötarpeen kasvuun sekä kustannusten kasvuun, kun yhä useampi tulisi maksuttomien, subjektiivisten palveluiden piiriin. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>MPV TSV</b>
	Omatoimisuuden tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Itse selviytymisen tukeminen koulutuksen, ohjauksen, vapaa-ajantoiminnan, urheilun ja erilaisen tekemisen kautta tulisi olla ensisijaista. Liiallisen avustamisen sijaan itsenäisen tekemisen tukeminen. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Vammaisten työmahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vammaisten ajoittainenkin ja/tai lyhytkestoinen työmahdollisuuksien hyödyntäminen tärkeää. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Kolmannen sektorin merkitys	<ul style="list-style-type: none"> <li>Osana monituottajamallia, henkilöstöjaosto haluaa korostaa kolmannen sektorin asiantuntemusta ja työpanosta. <b>HJ</b></li> </ul>	<b>HJ</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (14/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Vammaisten oikeus asua kotikunnassaan	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhdenvertaisuuteen ja YK:n vammaissopimuksen oikeuksiin vedoten muistutamme vammaisten oikeudesta asua omassa kotikunnassaan myös pienemmillä paikkakunnilla. Laitosasumisen lakkautuksen yhteydessä kunnissa laiminlyötiin oikea-aikainen ja riittävä asumispalvelutuotanto ajallaan. Palvelujen tuotanto on jäänyt pääasiallisesti yksityiselle sektorille, minkä takia asuminen ei-kotipaikkakunnalla on lisääntynyt. Tämä aiheuttaa syrjintää muihin kuntalaisiin nähden, joilla on oikeus asua omassa kunnassaan. Erityisesti heikoimmassa asemassa olevat monitarpeiset tai haastavammat asiakkaat ovat joutuneet kärsimään yksityisen palvelutuotannon asiakasvalinnoista ja taloudellisista tuottavuustavoitteista. <b>VamN</b></li> <li>Ihmisiä pyrittävä mahdollisuuksien mukaan kotiuttamaan muilta hyvinvointialueilta Pirkanmaan hyvinvointialueelle. <b>KTJ</b></li> </ul>	VamN KTJ
	Yhdyspintatyö kuntien kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhdyspintatyöhön kuntien kanssa pitää erityisesti panostaa. Kaavoitus erilaisille vammaisryhmille ja erilaisilla asumisratkaisuilla on keskeisessä roolissa asumispalveluiden kehittämisessä. Pienet kunnat on myös huomioitava. Selvityksissä tulisi huomioida myös asumispaikkaa odottavien tai vääränlaisissa asumismuodoissa asuvien tarpeet ja toiveet. Kunnittain on pyydettävä lausunnot vammaisneuvostoilta asumispalveluihin ja myös muihin palvelukokonaisuuksiin liittyen. <b>VamN</b></li> </ul>	VamN
	Asumispalveluja käyttävän mahdollisuudet vaikuttaa asumiseen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Käytännössä pirkanmaalaisella vaikeavammaisella tai kehitysvammaisella henkilöllä on hyvin vähän valinnanmahdollisuuksia oman asumisensa suhteen. Ostopalvelut ovat keskittyneet muutamalle palveluntuottajalle, joiden palveluntuotantoon asukkaat eivät ole läheskään aina tyytyväisiä. Asumispalveluja käyttävien ihmisten asukasraadit ja -foorumit tulisivat mukaan palvelujen suunnitteluun, toteuttamiseen, laadun seurantaan ja arviointiin, samoin myös asiakasraadit kehitysvammahuollon yksiköissä. Asumispalvelujen käyttäjien tulisi päästä vaikuttamaan oikeisiin asioihin näennäisosallisuuden sijaan. Pelkkä vammaisneuvoston kuuleminen ei riitä. Myös YK:n vammaissopimus velvoittaa neuvottelemaan tiiviisti vammaisten, heidän omaisten/läheisten ja heitä edustavien järjestöjen kanssa heitä koskevissa asioissa. <b>VamN</b></li> <li>Vammaisneuvosto muistuttaa erityisesti, että laitoshoidon on purettu ja asumispalveluihin tulee löytää moninaisia vaihtoehtoja yksilöllisen valinnan mahdollistamiseksi – palveluasuminen kotiin, pienryhmäkodit ja yhteisöasuminen ym. <b>VamN</b></li> <li>Vammaisten asumispalvelujen toteutuksessa sekä kilpailutuksissa on huomioitava vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeus ja oikeus omaan, turvalliseen kotiin yleisenä suunnittelua ohjaavana periaatteena. Koko elämän kestävässä asumispalveluissa on luotava pysyvyyttä ja turvallisuutta vammaiselle varmistaen omaisten mahdollisuus tukea vammaista henkilöä. Lähipalvelut ja monipuoliset, osaavat sosiaali -ja terveydenhuollon palvelut asumisen tukena ovat välttämättömiä. <b>VamN</b></li> <li>vammaisten ihmisten kuulemiseen kiinnitettävä huomiota asumisratkaisuja suunniteltaessa ja toteuttaessa. <b>KTJ</b></li> </ul>	VamN KTJ

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (15/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Henkilökohtainen budjetointi	<ul style="list-style-type: none"><li>Henkilökohtaisen budjetoinnin kokeiluja on jatkettava asumisen kontekstissa koskien kaikkia vammaisryhmiä. <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>
	Asumispalveluiden monimuotoisuus	<ul style="list-style-type: none"><li>Asumispalvelujen monimuotoisuutta tulee lisätä. <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>
	Asumisvalmennus ja –kokeilu	<ul style="list-style-type: none"><li>Lapsuuden kotoa muutettaessa asumisvalmennus tai -kokeilu henkilön omaan kotiin. Nykyisellään monet kokeilujaksot paikantuvat asumisyksiköiden laitostaviin olosuhteisiin ja saattavat jo itsessään ohjata valitsemaan todellista tarvetta raskaamman palvelun. Avuntarve harrastuksissa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa mahdollistettava. Apua ja tukea tarvitaan myös oman kodin ulkopuolella eikä se ajoitu aina erityistyöntekijöiden virka-ajalle. <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>
	Lähtöriiden hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Lähtöriiden tunnettavuutta on lisättävä ja niissä saatavaa palvelua on laajennettava. <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>
	Omaishoitajien tukeminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Omaishoitajien työtä ja jaksamista arvostettava ja tuettava entistä paremmin. Hoitajien vapaapäivät ja lainmukaiset tukipalvelut omaishoitajille on varmistettava. <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>
	Yksilöllinen tarve asumissijoittelussa	<ul style="list-style-type: none"><li>Asumissijoittelussa on otettava huomioon yksilöllinen tarve ja sosiaalisten suhteiden säilyminen. <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (16/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	<b>Ikääntyneiden kehitysvammaisten henkilöiden huomiointi paremmin</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Muistisairaita ikääntyneitä kehitysvammaisia huomattavan paljon, mutta heidän palveluntarvettaan vastaavia yksiköitä ei ole. Tällä hetkellä nuoret itsenäistyvät sekä muistisairaat asuvat samoissa asumisyksiköissä. <b>SuPer</b></li> </ul>	<b>SuPer</b>
	<b>Kehitysvammaisten asunnontuotannon oltava tarpeen mukaista</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kehitysvammaisten palveluiden asuntokanta vanhentunutta. Uusissa palveluissa panostettava pieniin yksiköihin, jotta aidosti asiakkaiden palveluntarvetta vastaavia palveluja voidaan tuottaa. <b>SuPer</b></li> <li>Esteettömyys on oltava tarkoituksenmukaista asiakasryhmät huomioiden esim. valaistus, kaikuminen, kommunikaatiotavat ja henkilöstön ohjaustaidot. <b>VamN</b></li> </ul>	<b>SuPer VamN</b>
	<b>Painopisteen siirtäminen palveluissa</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ikäihmisten ja vammaisten palveluissa painopistettä siirretään raskaammista palveluista kohti kevyempiä palveluja, esimerkiksi laitospalveluista kodinomaisempiin ja kuntouttaviin palveluihin. <b>SuPer</b></li> <li>Kodinomaiseen ja kuntouttavaan palveluun panostaminen on hyvä suunta. Onnistuakseen se edellyttää riittävän määrän koulutettua henkilöstöä. Kuntouttavien asumispalveluiden lisäksi haittoja vähentäviin palveluihin syytä kiinnittää erityishuomiota. <b>SuPer</b></li> </ul>	<b>SuPer</b>
	<b>Henkilöstön huomiointi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Oman henkilöstön työn houkuttelevuutta ja työnantajakokemusta parantamalla henkilöstöpulaa voidaan helpottaa ja vähentää vuokratyövoiman käyttöä. <b>HJ</b></li> <li>Henkilökunnalle pitää saada jokin lisäkorvaus/bonus siitä, että ottavat opiskelijan ohjattavakseen. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>HJ TSV</b>
	<b>Harjoittelupaikkojen varmistaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Harjoittelupaikat toisen asteen opiskelijoille (mm. lähihoitajat) on varmistettava, jotta henkilöstön saatavuus varmistuu. Tällä hetkellä tulppana toisella asteella on harjoittelupaikkojen vähyys, työpaikkojen halukkuus ottaa harjoittelijoita on vähentynyt osin resurssipulan vuoksi. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	<b>Laadun korostaminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Laatu ja sisältö tulisi näkyä kaikissa ohjelmissa selkeästi omana osanaan. Tulisi eritellä ja saattaa selkeästi näkyviin, millaisia laatu- ja sisältövaatimuksia kullekin asumispalvelun muodolle eri asiakasryhmät huomioiden on asetettu, miten näiden toteutumista seurataan ja mitä seuraa, jos vaatimuksista poiketaan. <b>TSV</b></li> <li>Ohjelmasta tulisi näkyä, millä tavoin laadun seurannasta huolehditaan. <b>ALJ</b></li> </ul>	<b>TSV ALJ</b>
	<b>Tulevaisuuden skenaarioihin varautuminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnassa tulee varautua myös erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin - myös niihin, mitä mahdolliset palveluverkoston kohtuullisen radikaalikin leikkaukset ja uudelleenjärjestelyt voivat tuoda tullessaan. Jos päädytään tilanteeseen, jossa joudutaankin toteamaan, että palveluita ei olekaan saatavana riittävästi, on pystyttävä toimimaan nopeasti. Tällöin myös on oltava tiedossa erilaisten tuotantotapojen kustannukset. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (17/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys	<ul style="list-style-type: none"> <li>Saavutettavuus ja esteettömyys huomioitava palveluissa, esim. kommunikaatio ja aistiongelmat. Huomioitava myös Minun tiimi - mallissa esim. tulkkipalvelut. <b>VamN</b></li> <li>Mielenterveyden avopalveluihin pääsy varmistettava. <b>VamN</b></li> <li>Pienet kunnat ja reuna- alueet on huomioitava yhdenvertaisesti lähipalveluiden ja saavutettavuuden osalta. <b>VamN</b></li> </ul>	VamN
	Eri asumisen muotojen tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tuetussa asumisessa riittävät palvelut ja henkilökohtainen valmennus (Nuotti). <b>VamN</b></li> <li>Itsenäisessä asumisessa saatava apua arjen toimintoihin. <b>VamN</b></li> <li>Taloudellisesti kestävä ratkaisu on, että asumispalveluiden asukas saa tarpeen mukaan tukea ja että sitä vähennetään ja lisätään joustavasti. Jos tukea ei saa riittävästi, nopeasti ja oikea-aikaisesti, syntyy häiriökysyntää, kun kunto romahtaa ja tarvitaan raskaampia palveluja. Omaisten vastuu sairastuneen arjen sujumisesta ja hoivasta kasvaa, ja omaiset kuormittuvat. <b>MPV</b></li> </ul>	VamN MPV
	Palvelutuotanto ja sen suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vammaisneuvostoa tulee hyödyntää palvelujen toteuttamisen suunnittelussa. <b>VamN</b></li> <li>Koko palveluketju on suunniteltava asiakaslähtöiseksi ongelman tunnistamisesta lähtien. <b>VamN</b></li> </ul>	VamN
	Henkilöstöasiat	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mielenterveys- ja päihdepalveluhenkilöstön osaamista tulisi lisätä eri tavoin vammaisten ja mm. puhevammaisten henkilöiden kohtaamisesta. <b>VamN</b></li> <li>Turvallinen yhteisö luodaan vakituisella osaavalla henkilökunnalla ja toipumisorientaation viitekehyksen mukaisella lähestymistavalla, jossa korostuvat mm. vahva asiakaslähtöisyys, vahvuuksien tukeminen, osallisuuden kokeminen yhteisössä, ja kokemustiedon merkityksellisyys. <b>MPV</b></li> <li>Monipalveluvaliokunta edellyttää, että henkilökunnan saatavuutta lisääviä toimia tehdään suunnitelmallisesti. <b>MPV</b></li> <li>Henkilöstöä tarvitaan, myös ympärivuorokauden tavoitettavaa. Yksittäiset käynnit ja toimenpiteet tukiasumisessa ja yhteisöasumisessa eivät riitä, pitää ottaa huomioon kokonaisuus: asukkaan elämänhallinta, aloitekyky, raha-asiat, asumisen arki, yhteydet omaisiin ja ulkomaailmaan. <b>MPV</b></li> <li>Henkilökunnalle pitää saada jokin lisäkorvaus/bonus siitä, että ottavat opiskelijan ohjattavakseen. <b>TSV</b></li> </ul>	VamN MPV TSV
	Omaiset ja läheiset	<ul style="list-style-type: none"> <li>Asiakkaan lähipiirille on tarjottava tukea. <b>VamN</b></li> <li>Läheisten rooli ja heidän aktiivinen mukaanottonsa palveluiden tuottamiseen on tärkeätä saada mukaan. Tämä unohtuu hyvin usein, vaikka ongelmat koskettavat usein muitakin kuin yksilöä itseään. Erilaisten tutkimusten ja kyselyiden perusteella tiedetään, että omaiset, joiden läheinen saa arkeensa tukea esim. asumispalveluiden kautta, ovat selvästi vähemmän kuormittuneita kuin omaiset, joiden läheinen ei saa näitä palveluita. Sairastuneen heikko toimintakyky lisää omaisten arjen hoivavastuuta ja sitä kautta lisää omaisten riskiä sairastua itse kuormittavan elämäntilanteen vuoksi. <b>MPV</b></li> </ul>	VamN MPV



# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (18/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Yhtenäisten hoitopolkujen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Toivomme muutoksen saavan aikaan yhtenäisiä hoitopolkuja, joissa eri ammattilaisten oikea sijoittelu mahdollistaa monialaiset selkeät palvelut. Käytännössä on siis tarkasteltava eri tehtävien päällekkäisyyksiä, tehtävän sisältöjä sekä osaamista. <b>TEHY</b></li> </ul>	<b>TEHY</b>
	Matalan kynnyksen palvelut	<ul style="list-style-type: none"> <li>Matalan kynnyksen palveluja kehitettävä saavutettaviksi. Huomioitava monipalvelukäyttäjät. <b>VamN</b></li> <li>Lähtöriiden palveluiden kehittäminen matalan kynnyksen palveluna ja tiedon jakajana. <b>VamN</b></li> <li>Pelkällä asumispalvelulla ei voida riittävästi tukea päihde- tai mielenterveyskuntoutuvan vammaisen henkilön arkea. Tarvitaan sujuvampaa ja esteettömämpää pääsyä terapiaan ja matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluihin. <b>VamN</b></li> <li>Niin kutsuttujen "ennaltaehkäisevien" tai "matalan kynnyksen" palveluiden ei voida suunnitella korvaavan mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluita, koska kohderyhmä on täysin eri. Palvelurakenteen keventäminen ei periaatteena ole kestävä, mikäli toteutukseen sisältyy näin selkeitä riskitekijöitä ja sen pohjalla on suoranaista toiveajattelua. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>VamN MPV</b>
	Ennaltaehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ennaltaehkäisyssä tehtävä yhteistyötä yhdyspinnoilla varhaisella puuttumisella, matalalla kynnyksellä ja avun tarjoamisella, esim. kouluissa ja järjestöissä. <b>VamN</b></li> <li>Palveluita tulee saada riittävästi ja oikea- aikaisesti ennaltaehkäisemään mielenterveys- ja päihdeongelmia ja vähentämään raskaampien palveluiden tarvetta. <b>VamN</b></li> <li>Mielestämme on huomattava, että ennaltaehkäisevät palvelut eivät kaikissa mielenterveydenhäiriöissä estä sairautta puhkeamasta. Esimerkiksi skitsofreniaryhmän sairaudet voivat puhjeta ja vaikeutua hyvästäkin hoidosta ja tuesta huolimatta. Merkittävä osa skitsofreniaryhmän potilaista tarvitsee heikon toimintakykynsä vuoksi vahvaa, ympärivuorokautista tukea. Yhteiskunnan on huolehdittava, että myös heidän mahdollisuutensa turvalliseen, ihmisarvoiseen asumiseen varmistetaan. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VamN VPV</b>
	Asumispalvelut ja erikoissairaanhoito	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kuinka moni asumispalveluiden asiakkaista on myös erikoissairaanhoidon potilaita? <b>MPV</b></li> <li>Onko tietoa siitä, että millaisella tuella on voitu vähentää erikoissairaanhoidon jaksoja? <b>MPV</b></li> <li>Kuinka on arvioitu suunniteltujen ratkaisujen vaikutusta erikoissairaanhoidon ja sairaalajaksojen tarpeeseen? <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Mittareiden kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Palvelujen arvioinnin mittareita tulisi kehittää yhdessä kaikkien toimijoiden kanssa osana yhteiskehittämistä ja johtamista. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Riskien hallinta	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kuinka hallitaan riskejä, jotka liittyvät mahdolliseen sairaalahoidon tarpeen kasvuun ja sairaalapaikkojen vähenemiseen vuoden 2024 alusta? <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (19/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Yksillölliset asumispalvelujen tarpeet ja asumistarpeen vähentäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pirkanmaalla jokaisella pitää olla oikeus tasavertaiseen, omia tarpeita vastaavaan ja inhimilliseen hoitoon. Halutaan eteenkin nostaa esiin se, että yhdenkään asuinpalveluita käyttävän tarpeet eivät ole samat. Kuten selvityksessä tuodaan hyvin esille, kohde- ja erityisryhmät tulee huomioida palveluita suunniteltaessa. Asumispalveluiden tulee myös edesauttaa asiakkaiden kuntoutusta ja ehkäistä elämäntilanteen jumittumista. <b>NV</b></li> <li>Nuorisovaltuuston mielestä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumistarpeen vähentämisen tulisi olla yksi tulevaisuuden kärkipisteistä. Selvityksessä ehdotetut toimenpiteet kuten monialaisen yhteistyön kehittäminen sekä kotona-asumista tukevien palveluiden kehittäminen ovat nuorisovaltuuston mielestä hyviä. Kuitenkin halutaan erityisesti painottaa ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen palveluiden tärkeyttä. Kun apua on saatavilla helposti, ihmiset myös hakevat sitä hyvissä ajoin. Näin pystytään välttämään intensiivisten hoitokeinojen ja palveluiden käytöltä, joka rasittaisi olemassa olevaa palvelurakennetta entistä enemmän. Se on myös asiakkaan kannalta parempi vaihtoehto. <b>NV</b></li> <li>Kuntouttamisen tulee vahvasti ohjata asumispalveluita. Tavoitteena on siirtyminen omaan kotiin. Tämä edellyttää hyvää yhdyspintatyötä. Tarjolla tulisi olla sopivia asuntoja, joissa on saatavilla tukea, kuten esim. sosiaalista isännöintiä. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>NV</b> <b>TSV</b>
	Digitaaliset ratkaisut	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kun palvelutarve kasvaa ja kasvaa, on hyvinvointialueen löydettävä uusia tapoja keventää olemassa olevaa ja tulevaisuuden palvelurakennetta. Nuorisovaltuusto painottaa tässä käytettävien järjestelmien yhtenäistämistä sekä mahdollisten digiratkaisujen käyttöönottoa. Esimerkiksi palveluohjauksessa voitaisiin hyödyntää digitaalisia palveluita. Selvityksessä ehdotetaan myös siirtymistä kevyempiin asumismuotoihin. Nuorisovaltuusto pystyy tätäkin tukemaan, mutta myös huomauttaa, että esimerkiksi usean ihmisen asuntolat eivät välttämättä sovi kaikille. Yksilön tarpeita ja valinnanvapautta tulee kunnioittaa. <b>NV</b></li> <li>Digipalveluiden varaan voi laskea sitä vähemmän mitä heikompi asiakkaan toimintakyky on. On otettava huomioon mielenterveys- ja päihdeasiakkaisiin liittyviä rajoitteita. Ne voivat liittyä laitteisiin ja niiden saatavuuteen. Palvelun virtuaalisuus ei tavoita asiakkaan tosiasiallista elämäntilannetta. Ko. henkilöiden ensisijainen tarve on usein nimenomaan kohtaamiselle. <b>MPV</b></li> <li>Kehittämisalueena selvityksessä on palvelurakenteen keventäminen muun muassa digiratkaisuja arvioimalla ja ottamalla käyttöön. Vähän palveluita käyttävän asiakkaan näkökulmasta digitaalisten palveluiden mahdollisuudet on otettava käyttöön, mutta riittävää ja monikanavaista digitukea on oltava saatavilla. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>NV</b> <b>MPV</b> <b>VPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (20/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Asunnottomuuden kasvu	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ilman vakituista tai turvallista asuinpaikkaa hoidon toteuttamisesta tulee hankalaa ja hoidosta itsestään tehotonta. Myöskin hoitoon hakeutumisen kynnys nousee, usein ylitsepääsemättömän korkeaksi. Jos ihminen joutuu joka päivä pohtimaan sitä, missä viettää seuraavan yönsä, hänen hyvinvointinsa kärsii. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että asumispalvelut ovat saatavilla heti kun niitä tarvitaan. Nuorisovaltuusto toivoo selvitystä syistä asunnottomuuden kasvun takana. <b>NV</b></li> <li>Ikääntyneiden asunnottomien määrä ja paikkakunta Pirkanmaalla tulisi selvittää, jotta heitä voitaisiin auttaa paremmin <b>VN</b></li> </ul>	<b>NV</b> <b>VN</b>
	Vaikutusten arviointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Toivotaan vaikutusten arviointeja sen suhteen, kuinka palvelujen kehittäminen suunnitellulla tavalla vaikuttaisi ennen kaikkea asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen ja toiseksi hoivaköyhyyteen eli hoitovajeen kasvuun. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	Harjoittelupaikkojen varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Harjoittelupaikat toisen asteen opiskelijoille (mm. lähihoitajat) on varmistettava, jotta henkilöstön saatavuus varmistuu. Tällä hetkellä tulppana toisella asteella on harjoittelupaikkojen vähyys, työpaikkojen halukkuus ottaa harjoittelijoita on vähentynyt osin resurssipulan vuoksi. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	Valtuutettujen ja toimielinten informointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>On äärimmäisen tärkeää, että kaikille valtuutetuille ja eri toimielinten edustajille avattaisiin Pirkanmaan hyvinvointialueen toimesta laskelmia, joiden avulla kuvannettaisiin, mitä maksaa minkäkin palvelun tuottaminen a) omana tuotantona b) yksityisen sektorin c) kolmannen sektorin tuottamana. Tarkoittaen sitä, että otettaisiin huomioon aivan kaikki tekijät ja tahot, jotka näiden sote-menojen rahoitukseen liittyvät ja mistä kokonaishinta muodostuu. Huomioitaisiin siis sekä tuotantokulut ja asiakasnäkökulma kaikkineen, muun muassa kotitalousvähennyksineen, KELA-korvauksineen ynnä muineen. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>
	Laadun korostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Laatu ja sisältö tulisi näkyä kaikissa ohjelmissa selkeästi omana osanaan. Tulisi eritellä ja saattaa selkeästi näkyviin, millaisia laatu- ja sisältövaatimuksia kullekin asumispalvelun muodolle eri asiakasryhmät huomioiden on asetettu, miten näiden toteutumista seurataan ja mitä seuraa, jos vaatimuksista poiketaan. <b>TSV</b></li> <li>Ohjelmasta tulisi näkyä, millä tavoin laadun seurannasta huolehditaan. <b>ALJ</b></li> </ul>	<b>TSV</b> <b>ALJ</b>
	Tulevaisuuden skenaarioihin varautuminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tulevaisuus- ja strategiavaliokunnassa tulee varautua myös erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin - myös niihin, mitä mahdolliset palveluverkoston kohtuullisen radikaalikin leikkaukset ja uudelleenjärjestelyt voivat tuoda tullessaan. Jos päädytään tilanteeseen, jossa joudutaankin toteamaan, että palveluita ei olekaan saatavana riittävästi, on pystyttävä toimimaan nopeasti. Tällöin myös on oltava tiedossa erilaisten tuotantotapojen kustannukset. <b>TSV</b></li> </ul>	<b>TSV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (21/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Omaan palvelutuotantoon panostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Hyvinvointialueen tulee selvittää oman palvelutuotannon merkittävää lisäämistä. Asiakkaat tulee pyrkiä sijoittamaan lähelle omaisiaan ja palvelujen sijoittelussa tulee huomioida alueelliset erityistarpeet. <b>HKV</b></li> <li>Omaa tuotantoa on tarpeen lisätä palvelutuotannon tasapainonkin vuoksi. Palvelukustannuksia tulee vertailla. Lisäksi on syytä voimakkaasti kehittää asunnottomuuden poistamiseen tähtäävää työtä yhdessä erityisesti Tampereen kaupungin kanssa. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>HKV</b> <b>MPV</b>
	Palveluverkko-suunnitelman ja strategian huomiointi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Suunnitelmissa tulee huomioida hyvinvointialueen strategiset tavoitteet sekä palveluverkkosuunnitelma ja sen toimeenpanon vaikutukset. <b>HKV</b></li> </ul>	<b>HKV</b>
	Rajapintojen toimivuus pelastuslaitoksen kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Valiokunta edellyttää riittäviä toimenpiteitä omaishoidon määrän kasvattamiseksi ja toteaa, että rajapintojen toimivuus pelastuslaitoksen kanssa varmistetaan. <b>HKV</b></li> </ul>	<b>HKV</b>
	Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Etenkin aktiivisesti päihdeitä käyttävien asiakkaiden asumispalveluissa turvattava riittävä ympärivuorokautinen palvelu. <b>SuPer</b></li> <li>Asumispalveluissa turvattava niin henkilökunnan työturvallisuus kuin asiakkaiden oma turvallisuus. <b>SuPer</b></li> <li>Raskaampien asumispalveluiden tarve johtuu osittain sairaalapaikkojen voimakkaasta vähentämisestä. Asumispalveluissa säästäminen ei siis ole realistinen tavoite, jos sairaalapaikkoja ei ole riittävästi. Tällä hetkellä ainakin psykiatrisia sairaalapaikkoja ollaan vähentämässä entisestään. Tämä on huomionarvoista asumispalveluita suunniteltaessa sikäläkin, että myös asumispalveluiden asiakkaat tarvitsevat ajoittain osastojaksoja. <b>MPV</b></li> <li>Palvelurakenteen keventäminen asumisen palveluissa on kuitenkin suuri haaste. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelujen tulisi olla riittävän joustavia ollakseen aidosti tarpeenmukaisia. <b>MPV</b></li> <li>Asumispalvelujen kehittämisessä tulisi huomioida, että toipuminen voi myös ottaa takapakkia. Tämän vuoksi asumisen palvelujen tulisi tarvittaessa joustaa. Kevyesti tuettuun palveluun asiakas voisi tarvittaessa saada enemmän tukea, sen sijaan, että joutuu sairaalahoitoon, tai siirtymään toiseen yksikköön vahvemman (ja kalliimman) tuen piiriin. Vastaavasti siirtymistä kevyempään palveluun tulee voida porrastaa. <b>MPV</b></li> <li>Keventäminen on mahdollista mutta harkitusti. Se pitää tehdä jokaisen asukkaan näkökulmasta oikein, ottaen huomioon kaikki elämän ulottuvuudet, eikä niin, että asukas sopeutetaan palvelutarjottimelle. <b>MPV</b></li> <li>Tulevassa järjestämisessä tulee huomioida toipumisorientaation hyödyntämisen ja palvelujen joustavuuden. Jako ympärivuorokautiseen, yhteisölliseen ja tuettuun asumiseen on melko keinotekoinen mielenterveys- ja päihdepalveluissa. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>SuPer</b> <b>MPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (22/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Nuorten syrjäytyminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Miten voidaan estää Nuorten aikuisten syrjäytyminen. Suurimpina syinä mielenterveyde ongelmat ja kiusaaminen. Tästä ryhmästä suurella todennäköisyydellä uudet/osa uusista asiakkaista tai huomattavasti tai paljon uusia asiakkaita/potilaita. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden tarpeet ja tahto myönteisten hoitotulosten taustalla	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ei voida ajatella, että asumispalveluissa voitaisiin siirtää ketään kevyempiin palveluihin ilman asiantuntijan tekemästä palvelutarpeen arvioinnista nousevaa perustetta. Maailman terveysjärjestö WHO on nostanut vuonna 2021 suomalaisen, ns. Keroputaan hoitomallin yhdeksi 22 suosittelmastaan mielenterveyden hoitomallista jäsenvaltioilleen. WHO korostaa tämän mallin ottavan huomioon mielenterveysasiakkaiden oikeuksien huomioonottamisen myönteisten hoitotulosten taustalla. <b>MPV</b></li> <li>Avoimen dialogin hoitomallin on useissa tutkimuksissa katsottu edistävän vaikeista mielenterveysongelmista kärsivien ihmisten sosiaalista toimintakykyä ja toimijuutta. Monipalveluvaliokunta korostaa, että ketään mielenterveys- ja päihdeasiakasta ei saa siirtää vastoin hänen omaa tahtoa toiseen asumispalveluun. <b>MPV</b></li> <li>Luonnollisesti kevyempään palvelumuotoon siirtyminen on hyvä ratkaisu silloin, kun se on tarkoituksenmukaista tai kun raskaampaan palveluun on päädytty sopivampien vaihtoehtojen puutteen vuoksi, mutta tarjottavan palvelun tulee aivan erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden kohdalla perustua nimenomaan tarpeeseen ja asiakkaan omaan tahtoon, ei organisaation säästötavoitteisiin. Päinvastainen menettely saattaa lisätä kustannuksia aiotun vähentämisen sijasta. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Hyvinvointialueiden velvoitteiden korostaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Määrärahojen puute ei ole syy olla myöntämättä subjektiivista oikeutta eikä hyvinvointialue voi kieltäytyä tarjoamasta palvelua. Yksilöllä on oikeus palveluun hyvinvointialueen varaamien määrärahojen rajoissa. Lisäksi palvelun tarve on aina arvioitava yksilöllisesti. Palvelua ei voida evätä pelkästään määrärahan puutteeseen vedoten. <b>SuPer</b></li> <li>Laki hyvinvointialueesta edellyttää hyvinvointialueen vastaavan sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta. <b>SuPer</b></li> </ul>	<b>SuPer</b>
	Palveluohjausprosessi	<ul style="list-style-type: none"> <li>Palveluohjausprosessiin pitää kiinnittää nykyistä enemmän hyvinvointialueen huomiota. Jos esim. laitostuntoutuksen käyttö on toistuvaa, eikä muutosta silti tapahdu, on syytä pikaisesti jo pohtia jotain muuta palvelua tilalle (tuettu asuminen, psykiatrinen hoito jne.). Nyt prosessien seuranta on hajallaan ja aliresursoitua, minkä takia kellään ei ole kunnollista kokonaiskäsitystä asiakkaan tilasta. Oikeilla ja oikein ajoitetuilla toimilla on mahdollista saada kokonaiskustannuksia alas ja lisätä hoidon vaikuttavuutta. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (23/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden palvelutuotannon kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden tilanteen selvittäminen kokonaisvaltaisesti. Lisäksi sen selvittäminen, ovatko he hoitomyönteisiä, miten heidät tavoittaa ja miten saada aidosti palvelujen piiriin. Ikäihmisten miepä-asumisen selvittäminen. Lisäksi yhteistyö järjestöjen kanssa on tärkeää. <b>VN</b></li> <li>Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden kokonaistilanteen muodostaminen ja arviointi <b>SuPer</b></li> <li>Palvelurakenteen muutos on varmasti välttämättömyys resurssien oikeaan aikaan ja tarpeeseen kohdentamiseksi asiakaslähtöisyys huomioiden. Erityistä hoidon tarpeen arvioinnin kehittämistä, työntekijävajeen korjaamista ja innovatiivisten digimenetelmien käyttöönottoa tarvitaan. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VN</b> <b>SuPer</b> <b>VPV</b>
	Monialainen yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhden luukun periaate olisi eduksi erityistä tukea tarvitsevien kohdalla, siten että erityispalvelut (päihdehoito, psykiatrinen arvio ja hoito, sosiaalityö, lääkehoito, terapia jne.) olisivat saatavilla suoraan asumisyksikössä. Monen kohdalla kuntoutuminen ei etene, kun hoidetaan vain osaa ongelmista kerrallaan. Monipalveluvaliokunnan tietoon on saatettu, että on ollut vaikeaa saada akuutissa tilanteessa lisätukea asiakkaalle asumisen palvelun rinnalle, esim. lääkärin, kotisairaanhoidajan, tai sosiaalityöntekijän palveluja. Tämä on toisinaan saattanut hidastaa kuntoutumista, ja toipumista. <b>MPV</b></li> <li>Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelut eivät ole irrallinen sosiaalipalvelu, vaan siihen yhdistyy monialaiset terveyden- ja sosiaalihuollon mielenterveys- ja päihdepalvelut. Kyseisten asumispalvelujen lähtökohta on yksilöllinen palvelutarpeen arviointi sosiaalipalveluissa, joihin yhdistyy terveyspalveluiden hoidon tarpeen arviointi. Kun asiakkaan tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti sosiaalipalveluissa, on todennäköisintä, että asiakkaan kanssa hänelle suunnitellaan hänen tarpeensa ja toimintakykynsä mukaiset riittävät ja oikea-aikaiset asumis- ja muut sosiaalipalvelut tukemaan asumista, arjessa pärjäämistä ja kuntoutumista. <b>MPV</b></li> <li>keskustelimme siitä, että harvoin päihdeongelmat ja riippuvuussairaudet syntyvät itsekseen. Esimerkiksi mielenterveyspalveluiden heikko saatavuus saattaa saada ihmisen lääkitsemään itseään päihteellä ratkaisujen toivossa. Monialainen yhteistyö on huomioitava yli palvelulinjojen jokaisessa asiakasryhmässä. <b>VPV</b></li> <li>Kokonaisasunnottomuus on laskenut muualla Suomessa verrattuna esimerkiksi Tampereeseen vuonna 2021–2022, joten Asunto ensin –toimintaperiaatteen tulisi olla ensisijainen valiokuntamme mielestä. Edustamme vähän palveluita käyttäviä, mutta huomiona nostamme, että integraatio sosiaali- ja terveyspalveluiden kesken sekä yhdyspintatyö muun muassa niin oppilashuollon kuin rikosseuraamusalan kanssa on tärkeää asiakaslähtöisyyden kannalta. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>VPV</b>
	Psykiatriassa riittävä määrä ympärivuorokautisia paikkoja ja resursseja	<ul style="list-style-type: none"> <li>Potilaiden siirtyminen sairaalasta turvataan, takaamalla riittävä määrä ympärivuorokautisia asumispaikkoja, jolloin potilaiden sairaalajaksot epätarkoituksenmukaisesti tämän vuoksi pitene ja potilaat samalla varaa sairaalapaikkaa sitä akuutimmin tarvitsevalta. <b>JUKO</b></li> <li>Vuodeosastopaikkojen määrän takaaminen psykiatrialla. <b>PirhaYTE</b></li> </ul>	<b>JUKO</b> <b>PirhaYTE</b>

# Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua (24/24)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Tiedolla johtaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Toivomme kiinnitettävän jatkovalmistelussa huomiota tiedolla johtamiseen ja ennakkovaikutusten arviointiin. Näihin liittyen valiokunnassamme huomioimme kiinnitti selvityksen tiedot, että 92 % mielenterveys- ja päihdeasiakkaista on sijoitettu ostopalvelukohteisiin ja vain 6 % mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumiskohteista on omaa tuotantoa. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Lainsäädäntö	<ul style="list-style-type: none"> <li>On huomioitava sosiaalihuoltolakiin päivitetty sosiaalihuollon erityisinä palveluina järjestettävät päihdepalvelut ja mielenterveystyön sosiaalipalvelut, joita ovat ainakin sosiaaliohjaus, sosiaalityö ja asumispalvelut. <b>MPV</b></li> <li>Sosiaalihuoltolakiin tulleet muutokset liittyen päivätoimintaan ja yhteisösosiaalityöhön on huomioitava valmistelussa koko hyvinvointialueella. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b> <b>VPV</b>
	Asumispalveluiden johtaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Aikuispsykiatrian ja päihdepalvelujen järjestämisen mietintäprosessissa järjestötaustaiset palveluntuottajat sanoivat, että yhteinen kehittäminen palvelun järjestämistä vastuussa olevan kanssa on ollut vähäistä. Monipalveluvaliokunta toteaa, että asumispalveluiden johtamiseen ja johtamisprosessiin tulee kiinnittää kerrottua asiantilaa vahvempaa huomiota. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Oikea-aikaiset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> <li>Keskeisistä kehittämisalueista nostamme esiin mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalvelutarpeen vähentämisen tavoittelun oikea-aikaisilla palveluilla. Tässä on huomioitava monitoimisuus matalan kynnyksen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön muodossa. <b>VPV</b></li> <li>Kuulemamme mukaan psykiatrikunta on ottanut huolestuneena vastaan uutiset asumispalveluiden niukentamisesta. Kokemus on, että palvelut nykyiselläänkään eivät riitä. Peruspalveluiden vahvistaminen on pitkäjänteinen työ, jonka vaikutukset eivät näy nopeasti ja asumispalveluiden keventämisen oikea-aikaisuutta olisi hyvä tarkkaan pohtia. <b>VPV</b></li> </ul>	<b>VPV</b>
	Asiakkaiden oikeuksien ja autonomian turvaaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Ohjelmasta tulisi näkyä, miten muutoksessa turvataan asiakkaiden perusoikeudet ja autonomia. <b>ALJ</b></li> </ul>	<b>ALJ</b>
hyvinvointialue	Kilpailutusehtojen moninaisuus	<ul style="list-style-type: none"> <li>mahdollisimman laaja joukko palveluntarjoajia pystyy osallistumaan kilpailutukseen, ja että</li> <li>kilpailutuksen ehdoista ei tehdä tarpeettoman tiukkoja. <b>KTJ</b></li> </ul>	<b>KTJ</b>

# Huomioidaan valmisteluprosessissa (1/3)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
IKI2035 - ikäihmisten palvelujen kehittämis- ohjelmaluonnos	Henkilöstön riittävyys ja pitovoima	<ul style="list-style-type: none"><li>Henkilöstön osallistaminen uudistuksessa varmistaa henkilöstön pito- ja vetovoiman <b>TEHY</b></li></ul>	<b>TEHY</b>
	Osaamisen ja tutkintojen uudistaminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Osaamisen uudistamiseen tulisi pikaisesti vaikuttaa, sillä nykyiset tutkintorakenteet ja -sisällöt eivät vastaa muuttuneita tarpeita. Niihin tarvittaisiin joustavuutta ja muunneltavuutta. <b>VPV</b></li></ul>	<b>VPV</b>
	Asukasraatien osallisuus	<ul style="list-style-type: none"><li>Asukasraadit osallistettava vahvemmin suunnitteluun <b>VamN</b></li></ul>	<b>VamN</b>
	Tiedotus	<ul style="list-style-type: none"><li>Tiedottamiseen pitää kiinnittää paljon huomiota, sillä muutokset aiheuttavat paljon huolta ja epätietoisuutta. <b>TSV</b></li></ul>	<b>TSV</b>



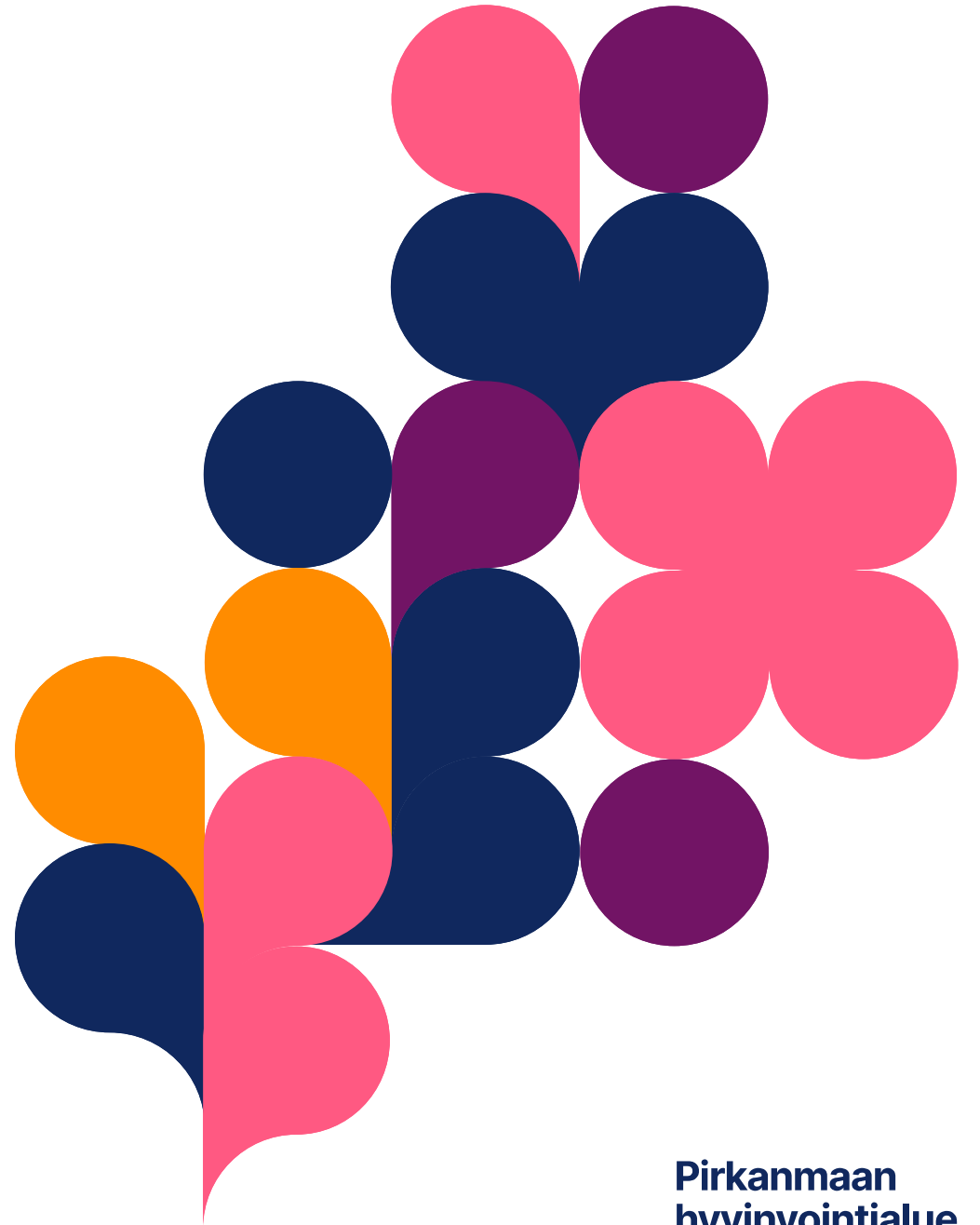
# Huomioidaan valmisteluprosessissa (2/3)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Vammaisten asumispalvelujen selvitys	Lausunnon valmisteluun ei ole annettu riittävästi aikaa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Monipalveluvaliokunta toteaa, että lausunnon valmisteluun käytettäväksi annettu aika ei vastaa hyvän hallinnon valmistelutapaa. Huolellinen perehtyminen neljään eri selvitykseen samanaikaisesti ja näihin annettavien laadukkaiden lausuntojen laatiminen ei ole mahdollista annetussa aikataulussa. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Henkilöstön kouluttaminen ja kuuleminen/osallistaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Henkilöstön riittävästä koulutuksesta tulee huolehtia muutoksia toteutettaessa (päivä- ja työtoiminta ja asumispalvelut). <b>HJ</b></li> <li>Henkilöstöjaosto korostaa, että henkilöstöä tulee kuulla ja osallistaminen sekä työhyvinvointi tulee varmistaa uudistuksen eri vaiheissa. <b>HJ</b></li> <li>Henkilökunnan osallistaminen: Selvityksestä ei käy ilmi, miten henkilökunta otetaan jatkossa mukaan suunnitteluun vammaisten asumispalveluissa. Henkilökunnan asiantuntemus ja osallistuminen vaikuttavat asumispalveluiden kehittämisen lisäksi myös henkilökunnan työtyytyväisyyteen ja pysyvyyteen sekä saatavuuteen. Henkilökunnan saatavuus on kriittistä nykyisessä työvoimatilanteessa. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>HJ</b> <b>MPV</b>
	Vammaisten henkilöiden ja omaisten osallistaminen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Selvityksen kohteena olevien vammaisten henkilöiden ja heidän omaistensa/läheistensä osallistaminen puuttuu selvityksestä kokonaan. Vammaisten henkilöiden kohdalla omaisten kuuleminen on erityisen tärkeää. Selvityksessä pyydetään jatkossa ottamaan huomioon Strategian kärkiteema: Asukkaat ja henkilöstö osallistuvat palveluiden suunnitteluun. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Tiedotus	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tiedotus: Asukkaiden tiedottaminen varhaisemmassa vaiheessa valmistelussa olevasta selvityksestä ja ohjeet valmisteluun vaikuttamisesta. Kun selvitystä lähdetään esittelemään julkisesti sen jo valmistuttua, herättää se asukkaissa paljon huolta ja vastarintaa. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>
	Yhteistyö kuntien ja kolmannen sektorin kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Yhteistyö kuntien kanssa: Yhteistyö kuntien kanssa olisi ollut syytä aloittaa jo selvityksen valmisteluvaiheessa erityisesti asumispalvelukäyttöön soveltuvien, suunnitteilla olevien kiinteistöjen ja mahdollisten rakennushankkeiden suhteen. Yhteistyö on välttämätöntä myös kuntien vammaisneuvostojen kanssa. Kun selvitystä lähdetään esittelemään julkisesti sen jo valmistuttua, herättää se kunnissa paljon huolta ja vastarintaa. <b>MPV</b></li> <li>Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa selvityksen valmistelussa puuttuu kokonaan selvityksestä. <b>MPV</b></li> </ul>	<b>MPV</b>

# Huomioidaan valmisteluprosessissa (3/3)

	Teema	Tarkemmat kommentit	Lausuja / kommentoija
Mielenterveys- ja päihde-asiakkaiden asumispalvelujen kehittämisen selvitys	Henkilöstön riittävyys ja pitovoima	<ul style="list-style-type: none"><li>Miepä-palveluissa alan pito- ja vetovoimaa tuettava tarjoamalla henkilöstölle mahdollisuus täydennyskoulutuksiin (esim. erikoisammattitutkinto). Täydennyskoulutusten tuoma osaaminen huomioitava palkassa. <b>SuPer</b></li></ul>	<b>SuPer</b>
	Henkilöstön osaamisen ja sitoutumisen huomiointi	<ul style="list-style-type: none"><li>Henkilöstöllä tulee olla sekä perusterveydenhuoltoon ja sosiaalityöhön liittyvä osaaminen sekä mielenterveys- ja päihdeasiantuntijuus. <b>HJ</b></li><li>Sekä omassa että ostetussa palvelutuotannossa osaava ja sitoutunut henkilöstö vähentää kustannuksia. <b>HJ</b></li><li>Henkilöstöjaosto korostaa, että henkilöstöä tulee kuulla ja osallistaa sekä työhyvinvointi tulee varmistaa uudistuksen eri vaiheissa. <b>HJ</b></li></ul>	<b>HJ</b>
	Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"><li>Yhteistyö kuntien ja niiden koulutoimien kanssa on tärkeää mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisyssä <b>MPV</b></li><li>Miten koordinoidaan yhteistyö KELA YTHS, opiskelijaterveydenhuolto, työterveyshuollot, kolmas sektori ja yksityinen terveydenhuolto <b>MPV</b></li><li>Järjestöjen ja ostopalvelut tiiviimmin mukaan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen <b>MPV</b></li></ul>	<b>MPV</b>

# Kunnat



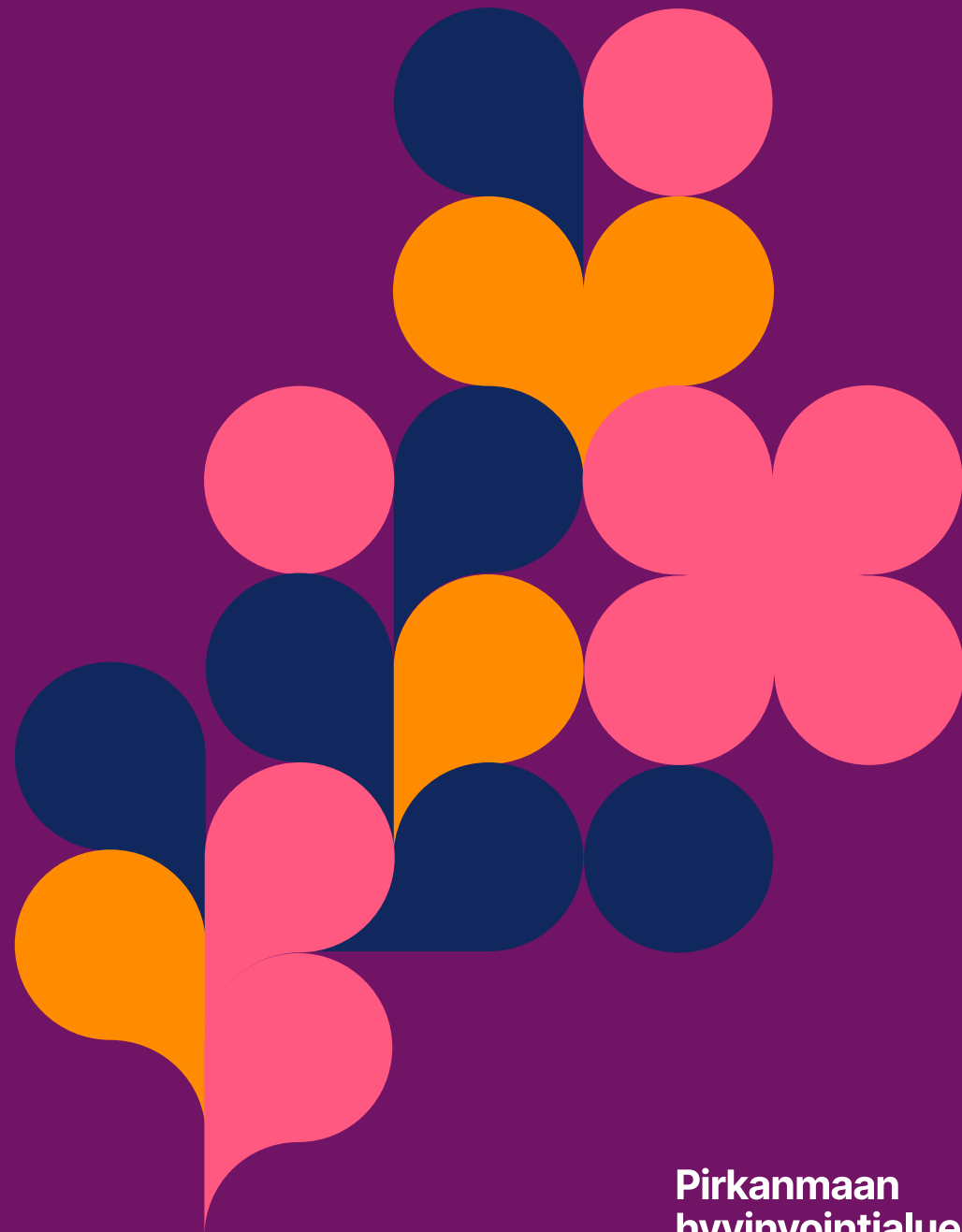
# Kuntakohtaiset kommentit (1/2)

Kunta	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Kuntajohdon ja Pirhan ylimmän johdon tapaaminen	<i>Huomioitu valmistelussa</i>	<b>Yleistä valmistelusta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• IKI 2023 on tärkeä kehittämissuunnitelma. Nyt vuodeosuuspotilaita, jotka eivät sinne kuulu.</li> <li>• Päätösten pitää perustua viimeisimpään tietoon, kulkusuuntiin ja olla linjassa kehittämisen periaatteisiin. Integraatio ja peruspalvelujen vahvistaminen ovat keskeisiä palveluverkon uudistamisen tavoitteita. Ei yliarvioida ikäihmisten palveluiden keventämisen mahdollisuuksia.</li> <li>• Huolta, että miten integraatio näkyy valmistelussa</li> <li>• Tarvitaan priorisointia toimipisteiden suhteen, joissa vuokratoiminta jatkuu</li> <li>• Huolta siitä, miten alijäämä aiotaan kattaa</li> </ul>
	<i>Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua</i>	<b>Kuntien elinvoima</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kuntien johto joutuu katsomaan kuntien taloutta ja elinvoimaa. Jos toimintaa lakkautetaan, kunnan talous on kriisissä. Jos kunnassa ei ole elinvoimaa, niin kunnassa ei ole enää tekijöitä.</li> <li>• Miten vaikuttaa kuntien elinvoimaan, jos sote-palvelut viedään kunnasta? Miten vaikuttaa muuhun yritystoimintaan? Joukkoliikenteen puuttuminen on huomioitava suunnittelussa.</li> </ul>
		<b>Kiinteistöt ja yhteistyö kuntien kanssa</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ylöjärvellä investointihankkeita tulossa. Vuokrasopimukset tarkoitus tehdä, kun tietoa saadaan. Ylöjärvi myy soteikiinteistöt.</li> <li>• Toiveena, että kiinteistöasioita käydään läpi yhteistyössä kuntien kanssa. Uusien alueiden rakentamisen suhteen hva pitää olla mukana suunnittelussa.</li> </ul>
	<i>Huomioidaan valmistelu-prosessissa</i>	<b>Osallistaminen ja kuuleminen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tieto luetaan lehdestä</li> <li>• Toivotaan, että kuulemisilla on merkitystä jatkoselvityksen yhteydessä. Onko henkilöstön näkemystä kuultu riittävästi. Kokemus on, että kuntien mielipiteistä ei olla kiinnostuneita. Onko jokin erikoinen syy, miksi kuntia ei haluta kuulla.</li> </ul>
Tampereen kaupunki	<i>Huomioitu valmistelussa</i>	<b>Yleistä valmistelusta</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• selvityksissä esitetään laajasti asumispalveluita koskevia periaatteita.</li> </ul>
		<b>IKI 2035</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen sopisi monille nykyisellään kotipalvelun varassa asuville, koska se loisi turvaa, yhteisöllisyyttä ja virikkeellisyyttä. On kuitenkin tärkeää mitoittaa kohteessa toteutettava kotipalvelu vastaamaan asukkaiden hoivan tarvetta. Yhteisöllinen asuminen tulisi asemoida tavanomaisen kotipalvelun ja ympärivuorokautisen asumisen palveluiden väliin omaksi palvelutuotteekseen.</li> </ul>

# Kuntakohtaiset kommentit (2/2)

Kunta	Kategoria	Teema	Tarkemmat kommentit
Tampereen kaupunki	Selvitetään osana tarkempaa suunnittelua.	<b>Asumisen kokonaisuuden Yleinen valmistelu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Konkreettiset esitykset asumispalvelujen palveluverkon kehittämiseksi vielä puuttuvat ja fyysisten tilojen katselmus on kesken.</li> <li>Vaikutusten arviointi: Nyt laadituissa selvityksissä ei ole esitetty muutosten mahdollisia negatiivisia vaikutuksia ja keinoja niiden ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi. Myös vaikutukset sukupuolivähemmistöihin on jäänyt huomioimatta.</li> <li>Selvityksessä tuodaan vahvasti esiin digitaalisten palvelujen mahdollisuudet ja niiden hyödyntäminen asumispalveluissa täysimääräisesti. Tätä olisi syytä avata konkreettisemmin.</li> </ul>
		<b>Muutokset eivät vastaa tarpeen kasvuun</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Asumista tutussa ympäristössä halutaan tukea mm. kehittämällä kotiin annettavia palveluita ja yhteisöllistä asumista. Tavoiteskenaarioissa kuitenkin esitetään, että säännöllisen kotihoidon asiakkaiden prosentuaalista osuutta halutaan pienentää nykyisestä 21,2 prosentista 14,3 prosenttiin. Lähtökohtaisesti tämä kotona asumisen kehittämisen ja kotihoidon vähentämisen yhtälö näyttäytyy mahdottomana toteuttaa tilanteessa, jossa sekä aiempaa iäkkäämpien että ikäihmisten määrä kasvaa.</li> </ul>
		<b>Perhehoitoa ei ole kuvattu riittävästi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Suunnitelmissa halutaan vahvistaa omaishoitajuutta ja perhehoitoa. Tämä saattaa tarkoittaa omaishoitajien (toinen osapuoli pariskunnasta tai muu omainen) kuormittumista aiempaa enemmän, jolloin Pirkanmaan hyvinvointialueen muiden palveluiden tarve saattaa kasvaa. Perhehoitoa ei ole avattu selvityksissä riittävän tarkasti.</li> </ul>
		<b>Yhteistyötä tulee kehittää</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Koska Tampere lähialueineen on erittäin merkittävässä roolissa asuipalveluiden osalta, tulee yhteistyötä selkeästi tiivistää sekä selkiyttää toimijoiden työnjakoa. Tärkeää on huolehtia myös siitä, että operatiivisen tason yhteistyölle saadaan luotua kanavat ja tapaamiset, jotta kokonaisuus myös arjen tekemisen ja suunnittelun tasolla voidaan turvata.</li> </ul>
		<b>Asumisen kaavoitus ja palvelukortteli-ajattelu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Erytysryhmien asumista koskevassa asemakaavoituksessa ja tontinluovutuksessa keskeisenä periaatteena Tampereen kaupungilla on erityisryhmien asuminen osana sukupolvien kortteleita eli palvelukortteleita, joissa asuu monen ikäisiä asukkaita ja joissa on monen kokoisia kotitalouksia ja asuntoja on monenlaisissa hallintamuodoissa. Kyseinen periaate on syytä huomioida myös Pirkanmaan hyvinvointialueen selvityksissä ja tulevaisuuden suunnitelmissa.</li> </ul>
		<b>Asunnottomuus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Asunnottomuuden ehkäisyn ja siihen puuttumisen osalta on tärkeää tarjota myös nuorille, naisille ja sukupuolivähemmistöille suunnattuja asumisratkaisuja. Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden tarvetta voitaneen vastaavasti keventää huolehtimalla päihde- ja mielenterveyspalveluiden riittävydestä.</li> </ul>
		<b>Asumisen vapaa-rahoitteiset ja ARA kohteet</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Uusien erityisryhmien asumiskohteiden osalta on tärkeää tietää, paljonko eri erityisryhmien asumispalvelukohteista on ARA-rahoitteisia ja vapaarahoitteisia. Tällä tiedolla varmistetaan se, että tarvetta vastaavia asumispalveluja pystytään tarjoamaan myös niille, jotka eivät pääse pienituloisille ja vähävaraisille suunnattuihin ARA-rahoitteisiin asuntoihin.</li> </ul>
		<b>Koukkuniemen tulevaisuus</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Jo olemassa olevien yksiköiden kuten esimerkiksi Koukkuniemi, kehittämistarpeet ratkaistaan ennen kuin lähdetään luomaan tai kaavoittamaan uutta.</li> </ul>

**Kiitos.**



**Pirkanmaan  
hyvinvointialue**